UCHWAŁA NR XXII/119/25

RADY POWIATU JAWORSKIEGO

z dnia 19 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." za okres: 01.01.2024 r.-31.12.2024 r.oraz 01.01.2025 r.-31.12.2025 r.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r., poz.1684) i art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 647 z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Raport z wykonania ,, Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018- 2021 z perspektywą do 2025 r.” za okres: 01.01.2024 r.- 31.12.2024 r. oraz 01.01.2025 r.- 31.12.2025 r. stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Jaworskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu Jaworskiego

Mariusz Barański

Załącznik nr 1

STAROSTWO POWIATOWE

ul. Wrocławska 26; 59-400 Jawor

Raport z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r."

za okres:

01.01.2024 r. - 31.12.2024 r.

oraz

01.01.2025 r. - 31.12.2025 r.

Trójca, grudzień 2025 rok

ZLECENIODAWCA:

POWIAT JAWORSKI - STAROSTWO POWIATOWE W JAWORZE
ul. Wrocławska 26, 59-400 Jawor
tel. 76 72 90 100, fax 76 72 90 160
email: powiat-jawor@powiat-jawor.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM Sebastian Kulikowski
Trójca 158D, 59-900 Zgorzelec
tel. 0691 015 026, fax. 75 613 81 34
e-mail: ekoteam.kulikowski@gmail.com,
www.ekoteam.com.pl

AUTOR OPRACOWANIA:
Sebastian Kulikowski

Spis treści

1. WSTĘP 5
1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU JAWORSKIEGO 6
2. OBSZARY INTERWENCJI , CEL I KIERUNKI INTERWENCJI OKREŚLONE DLA „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA POWIATU JAWORSKIEGO NA LATA 2018-2021 Z PERSPEKTYWĄ DO 2025 R." 7
3. STOPIEŃ REALIZACJI DZIAŁAŃ W LATACH 2024-2025 9
3.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA 9
3.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM 14
3.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE 21
3.4. GOSPODAROWANIE WODAMI 24
3.5. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA 30
3.6. ZASOBY GEOLOGICZNE 34
3.7. GLEBY 35
3.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW 37
3.9. ZASOBY PRZYRODNICZE 42
3.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI 46
4. ANALIZA WSKAŹNIKOWA ZA LATA 2024-2025 48
5. PODSUMOWANIE 57

Spis tabel

Tabela 1 Stan realizacji zadań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 9

Tabela 2 Stan realizacji zadań w zakresie oddziaływania hałasu na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 14

Tabela 3 Stan realizacji zadań w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 22

Tabela 4 Stan realizacji zadań w zakresie gospodarowania wodami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 24

Tabela 5 Stan realizacji zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 30

Tabela 6 Stan realizacji zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 34

Tabela 7 Stan realizacji zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 35

Tabela 8 Stan realizacji zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 38

Tabela 9 Stan realizacji zadań w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 42

Tabela 10 Stan realizacji zadań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 47

Tabela 11 Wskaźniki monitoringu wyznaczonych celów POŚ 48

Spis rysunków

Rysunek 1 Lokalizacja powiatu jaworskiego w województwie dolnośląskim 6

1. Wstęp

Podstawą prawną opracowania pn. „Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r. za okres: 01.01.2024 r. - 31.12.2024 r. oraz 01.01.2025 r. - 31.12.2025 r.” jest art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 z późn. zm.). Wykonując ustawowy obowiązek wynikający z zapisów art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647 z późn. zm.), Starosta Jaworski zlecił opracowanie „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r.”, który został przyjęty Uchwałą nr IV/27/18 Rady Powiatu Jaworskiego z dnia 27.12.2018 r. Zgodnie z wymogiem ustawowym z wykonania programów organ wykonawczy powiatu sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie powiatu, a po przedstawieniu raportów radzie powiatu, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy powiatu do organu wykonawczego województwa.

Niniejszy dokument stanowiący raport z wykonania w latach 2024-2025 „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r.” zawiera: analizę realizacji przedsięwzięć planowanych do realizacji, ocenę stopnia realizacji celów ekologicznych, ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem, analizę efektywności programu w oparciu o wskaźniki w nim określone.

Przy opracowaniu niniejszego Raportu wykorzystano materiały i informacje dotyczące stanu środowiska na terenie powiatu jaworskiego uzyskane z następujących instytucji:

- Starostwa Powiatowego w Jaworze,
- Gmin powiatu jaworskiego oraz ich jednostki organizacyjne,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział we Wrocławiu
- Nadleśnictwa Jawor, Legnica, Złotoryja, Wałbrzych,
- Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Lokalnych),
- Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu,
- Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Strzelinie,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o. o. , Oddział Gazowniczy we Wrocławiu,
- TAURON Dystrybucja S.A,
- ARiMR Oddział Wrocław,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu,
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy,
- Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

1. Charakterystyka powiatu jaworskiego

Powiat jaworski zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa dolnośląskiego, na Równinie Jaworskiej stanowiącej integralną część Niziny Śląsko-Łużyckiej. Jego południowa część sięga Pogórza Kaczawskiego i Przedgórza Sudeckiego.

Pod względem geograficznym obszar powiatu leży na styku dwóch podprowincji: Niziny Śląsko-Łużyckiej i Sudetów. Teren powiatu jest zróżnicowany krajobrazowo. W części południowej dominuje teren górzysty, natomiast część środkową i północną stanowią tereny nizinne charakteryzujące się dobrymi warunkami do rozwoju rolnictwa.

Obszar powiatu ma charakter rolniczo – przemysłowy i obejmuje swym zasięgiem miasto Jawor, miasto i gminę Bolków oraz gminy wiejskie: Męcinka, Mściwojów, Paszowice i Wądroże Wielkie. Powiaty sąsiadujące to: legnicki, złotoryjski, średzki, wałbrzyski, kamiennogórski i jeleniogórski, świdnicki. Powierzchnia powiatu jaworskiego wynosi 581 km^2. Liczba ludności zamieszkującej powiat jaworski uległa zmniejszeniu od 2018 roku (51,18 tys. mieszkańców) o 7,76% tj. o 3,97 tys. i wynosiła zgodnie ze stanem na koniec 2023 roku 47,21 tys. mieszkańców.

W gminach powiatu: Jawor i Bolków zamieszkiwało łącznie 30,09 tys. mieszkańców, co stanowiło 63,74 % mieszkańców całego powiatu. Gęstość zaludnienia na 1 km^2 wynosiła 81,2 osób.

Rysunek 1 Lokalizacja powiatu jaworskiego w województwie dolnośląskim

źródło: http://edzienniki.duw.pl/duw/WDU_D/2010/47/693/Zalacznik1.jpg]

2. Obszary interwencji , cel i kierunki interwencji określone dla „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r."

Przeprowadzona analiza stanu istniejącego powiatu jaworskiego w zakresie ochrony środowiska oraz ogólnokrajowe, wojewódzkie i lokalne strategie i programy sektorowe, w tym programy ochrony środowiska i plany gospodarki odpadami, pozwoliły na określenie problemów i zagrożeń w analizie SWOT oraz wyznaczenie celów długoterminowych i krótkoterminowych niezbędnych dla ochrony poszczególnych komponentów środowiska obszaru powiatu. Cele te mają służyć planowemu prowadzeniu działań w zakresie ochrony środowiska na rozpatrywanym terenie w kolejnych latach i są to:

Obszar interwencji OKP: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA

Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego (spełnienie norm jakości powietrza)

Kierunek interwencji:

OKP.1. Efektywność energetyczna i ograniczenie emisji ze źródeł komunalnych i przemysłowych

OKP.2. Poprawa warunków ruchu drogowego na terenie powiatu

Obszar interwencji ZH: ZAGROŻENIA HAŁASEM

Cel: Ochrona środowiska i ludzi przed hałasem

Kierunek interwencji:

ZH.1. Ograniczenie występowania przekroczeń normatywnych hałasu komunikacyjnego

ZH.2. Ograniczenie uciążliwości hałasu przemysłowego

Obszar interwencji PEM: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Cel: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunek interwencji:

PEM.1. Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego

Obszar interwencji GW: GOSPODAROWANIE WODAMI

Cel: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

Kierunek interwencji:

GW.1. Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych

GW.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed zjawiskami dotyczącymi m. in. zmian klimatu: powodzią, suszą i deficytem wody

Obszar interwencji GWŚ: GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Cel: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki

Kierunek interwencji:

GWŚ.1. Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków i dostawy wody, optymalizacja zużycia wody

Obszar interwencji ZG: ZASOBY GEOLOGICZNE

Cel: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi i zmniejszenie wpływu na środowisko w związku z wydobyciem kopalin

Kierunek interwencji:

ZG.1. Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż w zakresie ich wydobycia i wykorzystania

ZG.2. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

Obszar interwencji G: GLEBY

Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi

Kierunek interwencji:

G.1. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo i ograniczenie procesu degradacji gleb

G.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych

G.3. Ochrona przed osuwiskami

Obszar interwencji GO: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

Cel: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z nimi

Kierunek interwencji:

GO.1. Rozwój systemów gospodarowania odpadami

GO.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych

Obszar interwencji ZP: ZASOBY PRZYRODNICZE

Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych

Kierunek interwencji:

ZP.1. Utrzymanie, rozwój i ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej

ZP.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Obszar interwencji ZPA: ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków

Kierunek interwencji:

ZPA.1. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu

ZPA.2. Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków dla ludzi i środowiska wystąpienia poważnych awarii w wyniku transportu

3. Stopień realizacji działań w latach 2024-2025

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 6 zadań własnych oraz 15 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 1 Stan realizacji zadań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego (spełnienie norm jakości powietrza) Kierunek interwencji: OKP.1. Efektywność energetyczna i ograniczenie emisji ze źródeł komunalnych i przemysłowych OKP.2. Poprawa warunków ruchu drogowego na terenie powiatu	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
OKP.1-1. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej w powiecie jaworskim - termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej powiatu jaworskiego	Zadanie zostało zrealizowane w latach 2018-2023. W latach 2024-2025 nie prowadzono kompleksowej modernizacji energetycznej budynków.
OKP.1-2. Wdrożenie infrastruktury energetycznej w oparciu o odnawialne źródła energii w budynkach DPS na terenie powiatu jaworskiego	Zadanie nie zostało zrealizowane.
OKP.1-3. Monitoring inwestycji budowlanych pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu	W ramach działalności kontrolnej WIOŚ we Wrocławiu Delegatura w Legnicy na terenie powiatu jaworskiego przeprowadzono ogółem 2 kontrole w podmiotach gospodarczych. Kontrole dotyczyły przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza. Nie stwierdzono nieprawidłowości.
OKP.1-4. Roczne raporty o nowych i zmienianych decyzjach i zgłoszeniach dla instalacji na wprowadzanie gazów lub	W latach 2024-2025 na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w zakresie wprowadzenia gazów i pyłów do powietrza prowadzono postępowania, które zakończyły się wydaniem 7 decyzji.

pyłów do powietrza, decyzjach zobowiązujących do pomiarów emisji	
OKP.1-5. Akcje edukacyjne w jednostkach powiatowych podnoszące świadomość społeczną w zakresie efektywności energetycznej oraz potrzebę ochrony klimatu i powietrza	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony jakości powietrza oraz gospodarki niskoemisyjnej na terenie powiatu jaworskiego realizowana jest m.in. przez placówki oświatowe w ramach realizowanego programu. Ponadto działania edukacyjne w tym zakresie prowadzone były w punktach konsultacyjnych utworzonych na obszarze gmin w ramach programu „Czyste Powietrze".
OKP.2-1. Przebudowa dróg powiatowych i wojewódzkiej oraz budowa ścieżek rowerowych - ujęto w Obszarze interwencji: ZH: ZAGROŻENIA HAŁASEM	uwzględniono w obszarze interwencji ZH.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
Wymiana źródeł ciepła na nowe, bardziej ekologiczne w budynkach na terenie gminy Bolków Montaż OZE dla budynków na terenie gminy Bolków Zastosowanie technologii efektywnych energetycznie oraz modernizacja instalacji i urządzeń na efektywne energetycznie w budynkach na terenie gminy Bolków	Dzięki współpracy z Gminą Jawor, zgorzelecka spółka OZE Holding3 mogła prowadzić zaawansowane prace nad dokumentacją projektową, w celu uzyskania zgody na budowę w Jaworze dużej elektrowni fotowoltaicznej o mocy 12 MW. Inwestycja realizowana będzie na 12 hektarowym terenie, w ramach Klastra Mądrej Energii. Cel jest taki, aby Jawor stał się zielonym miastem, a uliczne lampy, szkoły, czy jednostki gminne były zasilane energią wytwarzaną z OZE. W okresie sprawozdawczym realizowano projekt pn. „Modernizacja systemów grzewczych i odnawialne źródła energii – zwalczanie emisji kominowej w Gminie Męcinka", którego celami szczegółowymi było: - Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną w sektorze mieszkaniowym na terenie Gminy Męcinka; - Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Męcinka i strefy dolnośląskiej; - Poprawa warunków sanitarnych życia na terenie Gminy Męcinka i strefy dolnośląskiej i zmniejszenie ryzyka zachorowalności na choroby związane z jakością powietrza, w tym choroby układu oddechowego; - Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez poprawę stanu powietrza. „Ciepłe mieszkanie" to pierwszy rządowy program kierowany do wszystkich gmin w zakresie wspierania zmiany źródeł ogrzewania, jak i też drobnej termomodernizacji przeznaczonej dla budownictwa wielorodzinnego. Celem programu jest poprawa jakości

	powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów oraz gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych na terenie powiatu jaworskiego. W latach 2024-2025 wszystkie Gminy podpisały umowy z WFOŚiGW na realizację Programu Priorytetowego „Ciepłe Mieszkanie", którego głównym celem jest wymiana źródeł ciepła oraz stolarki okiennej i drzwiowej. W ramach Programu w okresie sprawozdawczym wymieniono źródło ciepła w 106 lokalach mieszkalnych, w tym 44 kotły gazowe, 19 kotły na pellet drzewny o podwyższonym standardzie, 34 pompy ciepła, 9 ogrzewanie elektryczne. W latach 2024-2025 w ramach programu „Czyste Powietrze" na terenie powiatu jaworskiego podpisano 99 umów, w ramach których realizowano przedsięwzięcia ograniczające niską emisję, tj.: • w zakresie wymiany źródeł ciepła – 60 umów, • w zakresie termomodernizacji – 27 umów, • w zakresie montażu OZE – 12 umowy. Realizacja Programu „Czyste Powietrze" w poszczególnych gminach przedstawia się następująco: • Bolków 12 wymiany źródeł ciepłą, 3 termomodernizacje, 3 instalacje fotowoltaiczne, • Jawor 14 wymiany źródeł ciepłą, 13 termomodernizacje, 1 instalacja fotowoltaiczna, • Męcinka 12 wymiany źródeł ciepłą, 7 termomodernizacje, 3 instalacje fotowoltaiczne, • Mściwojów 11 wymiany źródeł ciepłą, 2 termomodernizacje, 4 instalacje fotowoltaiczne, • Paszowice 4 wymiany źródeł ciepłą, 2 termomodernizacje, • Wądroże Wielkie 7 wymiany źródeł ciepłą, 1 instalacja fotowoltaiczna. **Gmina Wądroże Wielkie** W 2024 r. rozpoczęło się procedowanie trzech postępowań prowadzonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięć pn.: • „Budowa turbiny wiatrowej w obrębie Jenków w gminie Wądroże Wielkie wraz z infrastrukturą towarzyszącą" o mocy do 4,5 MW (1 turbina) w miejscowości Jenków; • „Budowa farmy wiatrowej „Jenków" w gminie Wądroże Wielkie wraz z infrastrukturą towarzyszącą" o łącznej mocy do 18 MW (4 turbiny) w miejscowościach Jenków, Gądków i Granowice; • „Budowa farmy wiatrowej „Wądroże Wielkie" składającej się z 2 turbin wiatrowych,

	zlokalizowanych na dz. ewid. 153 i 177 obręb Mierczyce wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą" o łącznej mocy do 16 MW (2 turbiny) w miejscowości Mierczyce. W celu stworzenia warunków do rozwoju oraz rozbudowy infrastruktury związanej z energetyką wiatrową na terenie Gminy Wądroże Wielkie, w 2024 roku Rada Gminy podjęła uchwały inicjujące opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów potencjalnie przeznaczonych pod lokalizację farm wiatrowych. Dokumenty te uwzględniają obowiązujące przepisy, w tym aktualną minimalną odległość 700 metrów turbin wiatrowych od zabudowy mieszkalnej, wynikającą z nowelizacji tzw. ustawy odległościowej.
OKP.1-12. Budowa stacji pomiarowej Jawor oraz rozbiórka stacji redukcyjno-pomiarowej Jawor (przebudowa infrastruktury gazowej)	GAZ-SYSTEM SA zrealizował zadanie w latach 2018-2020.
OKP.1-13. Modernizacja sieci gazowej i przyłączenie nowych odbiorców na terenie powiatu jaworskiego	Wg danych GUS (Bank Danych Lokalnych) na terenie powiatu jaworskiego na dzień 31.12.2024 r. 55,5% mieszkańców korzystało z instalacji gazowej (56,4% w 202 r.). Długość sieci gazowej przesyłowej i dystrybucyjnej zwiększyła się w stosunku do 2021 roku o około 5% tj. o 9,3 km wynosząc 188,360 km. Od 2021 roku podłączono 74 szt. przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. Czynne połączenia sieci gazowej do budynków wyniosły na koniec 2024 roku 3 124 szt. Do sieci gazowej podłączonych jest 10 869 gospodarstw domowych, z czego 4 050 ogrzewa mieszkania gazem.
OKP.1-14. Kontrole przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych i na otwartych przestrzeniach	Zadanie realizowane jest na bieżąco przez gminy powiatu jaworskiego, a sprawozdania przekazywane są w ramach programu ochrony powietrza do Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

OKP.1-15. Odpowiednie zapisy w MPZP dotyczące ochrony klimatu i powietrza (podłączenia do sieci ciepłowniczej, zabudowa umożliwiająca przewietrzanie, zieleń izolacyjna, konieczność budowy ścieżek rowerowych itp.)	Zadanie realizowane przez samorządy gminne na terenie powiatu. W każdym nowo uchwalanym lub zmienianym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, brane pod uwagę są możliwości podłączenia nieruchomości do sieci ciepłowniczej (Miasto Jawor), rozwój terenów zieleni czy budowa ścieżek rowerowych. Rozwiązania takie są wykorzystywane w miarę możliwości przy projektowaniu planów.
OKP.1-16. Ograniczenie emisji niezorganizowanej pyłów z kopalni (głównie kruszywa) na terenach miejskich strefy dolnośląskiej (pasy zieleni ochronnej, zraszanie obszarów o nadmiernym pyleniu itp.)	Zadanie realizowane przez podmioty prowadzące działalność wydobywczą na terenie powiatu. Podmioty realizują zadanie na bieżąco usuwając nadmierne zapylenia wokół zakładów.
OKP.1-17. Monitoring jakości powietrza na podstawie modelowania zanieczyszczeń	Według danych GIOŚ, co roku przeprowadzana jest ocena jakości powietrza w rejonie powiatu jaworskiego. Opiera się ona na danych pochodzących z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim, Raportu wojewódzkiego za rok 2024" oraz danych z systemu monitoringu jakości powietrza. Oceny w strefie dolnośląskiej (w tym powiat jaworski), prowadzone są w oparciu o stacje umiejscowione poza terenem powiatu jaworskiego, tj. m.in. stacje pomiarowe w: - Legnicy, która prowadzi pomiar automatyczny: benzo(a)piren, kadm, tlenek węgla, nikiel, tlenek azotu, dwutlenek azotu, tlenki azotu, ołów, pył zawieszony PM10, dwutlenek siarki, - Strzegomiu, która prowadzi pomiar automatyczny: NO, NO2, NOx,, PM10, ozon.
OKP.1-18. Akcje edukacyjne w jednostkach uświadamiające potrzebę ochrony klimatu i powietrza (np. szkodliwość spalania odpadów w piecach, alternatywne systemy transportu, korzyści ze zbiorczych systemów ogrzewania, termomodernizacji budynków, wykorzystania OZE itp.)	**Gmina Paszowice** W ramach projektu "Mierzymy się ze smogiem" Szkoła Podstawowa w Pogwizdowie otrzymała bezpłatnie pakiet edukacyjny, w skład którego wchodzą: miernik jakości powietrza, tablica LED do wyświetlania danych pomiarowych zamontowana na zewnątrz budynku szkoły, ekran edukacyjny zamontowany wewnątrz budynku do wyświetlania danych pomiarowych oraz prezentacji treści edukacyjnych.
OKP.2-3. Budowa, przebudowa, modernizacje dróg - ujęto	uwzględniono w obszarze interwencji ZH

w Obszarze Interwencji: ZAGROŻENIA HAŁASEM	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

3.2. Zagrożenia hałasem

W zakresie zagrożenia hałasem w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 5 zadań własnych oraz 19 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących zagrożenia hałasem na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 2 Stan realizacji zadań w zakresie oddziaływania hałasu na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Ochrona środowiska i ludzi przed hałasem Kierunek interwencji: ZH.1.Ograniczenie występowania przekroczeń normatywnych hałasu komunikacyjnego ZH.2.Ograniczenie uciążliwości hałasu przemysłowego	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZH.1-1. Poprawa dostępności transportowej powiatu jaworskiego poprzez przebudowę drogi powiatowej 2184D - etap I, II, III	Zadanie zrealizowano w poprzednim okresie sprawozdawczym.
ZH.1-2. Poprawa bezpieczeństwa na drodze powiatowej nr 2822D relacji Jawor - Myślibórz poprzez przebudowę drogi i budowę ścieżki pieszo-rowerowej prowadzącej od drogi krajowej nr 3 w kierunku Parku Krajobrazowego "Chełmy"	Zadanie zrealizowano w poprzednim okresie sprawozdawczym.
ZH.1-3. Przebudowa dróg powiatowych w celu poprawy jakości połączeń komunikacyjnych na obszarze powiatu jaworskiego	W latach 2024-2025 w ramach inwestycji w obszarze infrastruktury drogowej uzyskano: • 11,8 km długości przebudowanych dróg, • 1,2 km długości przebudowanych/nowo wybudowanych chodników.

	Łączna kwota inwestycji w tym obszarze wynosi 17 829 672,28 zł, w tym m.in.: • Remont drogi powiatowej nr 2610D w miejscowości Pomocne o dł. ok. 1,5 km. Wartość zadania: 1 576 058,47 zł, • Przebudowa drogi powiatowej nr 2815D relacji Lipa - Jastrowiec - Pogwizdów - etap II. Wartość zadania: 1 977 548,65 zł, • Remont dróg powiatowych nr 2610D i 2602D w miejscowościach Pomocne i Kondratów. Wartość zadania: 11 349 984,90 zł, • Modernizacja drogi powiatowej nr 2823D w miejscowości Bolkowice. Wartość zadania: 1 388 677,18 zł, • Przebudowa drogi powiatowej nr 2184D w miejscowości Snowidza polegająca na budowie drogi dla pieszych. Wartość zadania: 423 167,56 zł, • Budowa drogi dla pieszych w ciągu drogi powiatowej nr 2814D w miejscowości Paszowice – etap 3. Wartość zadania: 624 500,29 zł, • Przebudowa drogi powiatowej nr 2184D polegająca na budowie chodnika w miejscowości Mierczyce. Wartość zadania: 489 735,23 zł, W trakcie realizacji: • Przebudowa drogi powiatowej nr 2815D relacji Lipa – Jastrowiec, • Przebudowa drogi powiatowej nr 2176D relacji Jawor- Godziszowa o dł. ok 1,3 km • Przebudowa drogi powiatowej nr 2830D relacji Stare Rachowice- Płonina o dł. ok 1,6 km, • Modernizacja dróg powiatowych nr 2622D w Sichowie oraz 2190D relacji Sichówek- Sichów, • Modernizacja dróg powiatowych nr 2823D w miejscowości Bolkowice, • Przebudowa drogi powiatowej nr 2797D relacji Budziszów Mały- Budziszów Wielki • Przebudowa drogi powiatowej polegająca na: Budowie chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 2184D w km 20 + 619- 20+ 827 w miejscowości Mierczyce. Na obszarze powiatu jaworskiego w 2024 r. funkcjonowało 5 linii komunikacyjnych na podstawie wydanych zezwoleń na wykonywanie regularnych przewozów w krajowym transporcie drogowym. Oprócz prywatnych przewozów funkcjonowało 6 linii, których organizatorem był Powiat Jaworski i na które zostały wydane zaświadczenia na wykonywanie publicznego transportu zbiorowego. Ogólna sytuacja połączeń komunikacyjnych w powiecie jaworskim jest na dobrym poziomie. Transport publiczny to powszechnie

	dostępny regularny przewóz osób wykonywany w określonych odstępach czasu i po określonej linii.
ZH.1-4. Droga wojewódzka nr 363 i 374: Opracowanie koncepcji na modernizację skrzyżowania ul. Kuzienniczej w Jaworze (droga wojewódzka nr 374) z ul. Słowackiego (droga nr 2176D) w celu poprawy płynności ruchu - Przebudowa ulicy Wiejskiej w Jaworze (droga nr 363) wraz z chodnikiem od skrzyżowania z drogą nr 374 na odcinku ok. 300 m - Przebudowa ulicy Limanowskiego w Jaworze (droga nr 363) od skrzyżowania z drogą krajową nr 3 do mostu przez rzekę Nysa Szalona na odcinku ok. 930 m	Zadanie zrealizowano w latach 2018-2023.
ZH.2-1 Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu i ich nadzór	W latach 2024-2025 nie wydawano decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZH.1-5. Budowa drogi ekspresowej S3 (odcinek: Legnica - Jawor - Paszowice - Bolków - granica państwa)	GDDKiA zrealizowała odcinek: Bolków – granica Państwa (o długości ok. 36,8 km). Inwestycja położona jest w całości w obszarze administracyjnym województwa dolnośląskiego, w powiatach: legnickim, jaworskim i świdnickim, na terenie gmin: Krotoszyce, Męcinka, Mściwojów, Jawor, Paszowice, Bolków i Dobromierz. Początek odcinka znajduje się w miejscowości Dunino w pobliżu autostrady A4, natomiast koniec odcinka zlokalizowany jest w miejscowości Sady Dolne w rejonie Bolkowa.
ZH.1-6. Budowa obwodnicy Bolkowa w ciągu drogi krajowej nr 3 i 5	GDDKiA w 2020 roku zakończyła budowę obwodnicy Bolkowa, w ramach której powstał m.in. odcinek jednojezdniowej drogi klasy GP o długości około 5,7 km.

ZH.1-7. Remont drogi krajowej nr 5 na odcinku Wierzchosławice–Domanów w km 415+300-417+450	Zadanie zrealizowano w 2020 roku.
ZH.1-8. Remont drogi krajowej nr 3 na odcinku: Małuszów-Jawor, w Jaworze, Sokola – Świny, Bolków - Jeżów	Zadanie zrealizowano w 2020 roku.
ZH.1-9. Utrzymanie w dobrym stanie technicznym. Wprowadzenie środków trwałego uspokojenia ruchu. Droga krajowa Nr 3 (m. Kaczorów).	Zadanie zrealizowano w 2020 roku.
ZH.1-10. Budowa / przebudowa dróg gminnych: A. Przebudowa ul. Cukrowniczej w Jaworze wraz z infrastrukturą towarzyszącą B. Przebudowa drogi gminnej Budziszów Wielki - Rąbienice C. Przebudowa drogi gminnej i drogi wewnętrznej w Pawłowicach Wielkich D. Przebudowa drogi Jenków – Gądków	Zadania zrealizowano w latach 2018-2020.
ZH.1-11. Modernizacja i remont istniejących dróg gminnych	**Gmina Bolków** W 2024 r. na terenie gminy dokonano przebudowy 490 m dróg o łącznej powierzchni 2200 m2. Dodatkowo na bieżąco wykonywano remonty cząstkowe nawierzchni asfaltowej dróg (zgodnie z potrzebami). Inwestycją z najbardziej rozbudowanym zakresem prac był „Remont kapitalny nawierzchni drogi publicznej nr 112239D dz. ewid. 605 obręb Bolków 0002 – ul. Słowackiego w Bolkowie". Wartość inwestycji wyniosła 119 999,46 zł.

	W 2024 r. na terenie gminy dokonano remontu 1 089 m dróg o łącznej wartości 204 867,46 zł. **Miasto Jawor** - Budowa ulicy Rzeckiego w Jaworze. - Przebudowa ulicy Kasprowicza w Jaworze, - Przebudowa ul. Wyszyńskiego na odcinku od skrzyżowania z ul. Legnicką do skrzyżowania z ul. Poniatowskiego. **Gmina Męcinka** Gmina Męcinka przejęła do realizacji drogi powiatowe w Męcince, na które pozyskała dofinansowanie z budżetu państwa w wysokości 8,4 mln zł. Wartość inwestycji ok. 9,5 mln zł W ramach tej współpracy Powiat Jaworski przystąpił do realizacji inwestycji drogowej w górskiej części gminy: Pomocne-Kondratów oraz Pomocne w kierunku drogi wojewódzkiej (10 km, inwestycje o łącznej wartości ok. 12 mln zł) **Gmina Mściwojów** Przebudowa drogi Niedaszów I – etap II i droga dojazdowa do gruntów rolnych niezrealizowana na terenie obrębu objętego PROW - działka 107. Na realizację przedsięwzięcia pozyskano dotację celową z budżetu Województwa Dolnośląskiego w wysokości 280.500,00 zł. Całkowita wartość inwestycji wyniosła 415.027,53 zł. Przebudowa drogi gminnej w Godziszowej dz. nr 172/1. Środki wydatkowane w roku 2024 na ten cel wynosiły 558.454,96 zł. Na zadanie pozyskano dotacje celową z budżetu Wojewody Dolnośląskiego w wysokości 88.200,00 zł. Przebudowa drogi gminnej nr 110651D w Grzegorzowie. Zadanie polegające na wykonaniu 6 studni chłonnych, o wartości ogółem 43.412,11 zł brutto. W roku 2025 w ramach zadania pn. "Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Mściwojów" przebudowano łącznie 1545 mb dróg gminnych, które zyskały nowe nawierzchnie mineralnobitumiczne. Zakończono osiem inwestycji o wartości blisko 3,8 mln zł. W ramach ww. zadania w trakcie realizacji jest pozostałe pięć dróg, w tym: - droga w Grzegorzowie w granicach działek 117/8 i 117/18 oraz droga na działce nr 56/3, droga gminna w Targoszynie na działce nr 242, - droga w Godziszowej w granicach działek nr 170, 220, 211/14, 211/4, 130 i 131/1, a także droga na działce nr 239 również w Godziszowej. Powyższe inwestycje realizowane są w ramach "Programu Rządowego Fundusz Polski Ład – Program

	Inwestycji Strategicznych", z którego uzyskano Promesę w wysokości 5.208.000,00 zł. Na pokrycie wkładu własnego Gmina dodatkowo pozyskała finansowanie z budżetu Województwa Dolnośląskiego oraz Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. W 2024 roku zostało wykonane m.in. zadanie pn. "Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Mściwojów" w ramach "Programu Rządowego Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych". Wartość łączna robót brutto wyniosła 6.737.423,00 zł. Łączne wydatki majątkowe na infrastrukturę publicznych dróg gminnych w 2023 r. wyniosły 8.101.245,74 zł. Dokonano nakładów na drogi dojazdowe do gruntów rolnych w obszarze scalania gruntów w miejscowości Luboradz i Niedaszów na łączną kwotę 948.522,63 zł przy dofinansowaniu z samorządu województwa. **Gmina Paszowice** „Budowa chodnika pieszego wzdłuż drogi wojewódzkiej bez numeru (dawniej 374) dz. nr 33/9, 33/17 obręb Zębowice oraz chodnika i przejścia dla pieszych na drodze gminnej dz. nr 33/13 obręb Zębowice, gmina Paszowice" – Łączna długość chodnika ok. 208 m.b., przy drodze wojewódzkiej 156 m.b., przy drodze gminnej ok. 52 m.b. oraz przejścia dla pieszych na drodze gminnej. Wartość zadania to 202 620,00 zł przy drodze gminnej, oraz 297 380,00 zł przy drodze wojewódzkiej ze współfinansowaniem w wysokości 50 % przez DSDiK. Planowany termin zakończenia prac budowlanych 30.06.2025 r. „Przebudowa drogi wewnętrznej w Paszowicach na działkach 5/11, 5/22, 599/6, 5/29 do centrum usługowo-mieszkalnego" – w ramach zadania wykonano nową konstrukcję nawierzchni jezdni wraz z zainstalowaniem znaków drogowych i montażem lamp ulicznych. Wykonawcą zadania był: Transport Drogowy Ciężarowy Budowa i Remont Dróg Eksport Import Józef Potocki, Rakowice Małe 13, 59-600 Lwówek Śląski. Inspektorem Nadzoru Inwestorskiego był: INŻYNIERIA LĄDOWA Radosław Gąsiorek, Tomisław 7a, 59-724 Osiecznica. Całkowita wartość inwestycji 625 505,66 zł sfinansowana z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg oraz ze środków własnych. **Gmina Wądroże Wielkie** • Przebudowa drogi gminnej Nr 107392D Rąbienice – Kępy • Przebudowa drogi gminnej dz.nr 87/1 obręb Rąbienice ,dz.nr 224/1 obręb Postolice • Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych -dz.nr 16 obręb Wądroże Wielkie • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 266/1 i 266/2 obręb Budziszów Wielki

	• Przebudowa drogi gminnej Nr 107 387D Wądroże Małe- Mierczyce • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 268 i 192 obręb Budziszów Wielki • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 489, 490, 491 obręb Mierczyce • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 483 obręb Wądroże Wielkie • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 212/1 i 212/2 obręb Wądroże Małe • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 200, 199/2, 199/1, 204, 198, 196, 197/1 i 197/2 obręb Postolice • Przebudowa drogi wewnętrznej dz.nr 438 obręb Wądroże Wielkie • Przebudowa i modernizacją dróg wewnętrznej obręb Wądroże Wielkie • Utwardzenie drogi wewnętrznej w Granowicach dz.nr 282,314,337 na odcinku 130 mb • Odwodnienie drogi wewnętrznej 320/2 obręb Wądroże Wielkie • Utwardzenie ścieżki pieszych i terenu cmentarza w Granowicach • Remont przepustu przy drodze wewnętrznej -dz.nr 324/1 obręb Granowice.
ZH.1-11. Modernizacja i remont istniejących dróg gminnych Bolków	Gmina Bolków realizowała remonty dróg gminnych - w 2020 roku wykonano cykliczne (coroczne) prace związane z uzupełnieniem nawierzchni asfaltowych dróg gminnych, m.in. ul. Bema, ul. Rycerska na wysokości bud. 18, ul. Szpitalna, ul. Żeromskiego i zjazd do ul. Kościuszki, ul. Niepodległości, ul. Mickiewicza, ul. Reymonta o pow. ok 1300 m2. Dodatkowo wykonano inwestycje na drogach gminnych tj. ul. Wiśniowa, ul. Świerkowa, Gorzanowice 6 domków i fragment drogi Mysłów – Radzimowice. Na drogach tych został ułożony asfalt w miejsce istniejących traktów gruntowych utwardzonych.
ZH.1-12. Przebudowa drogi wojewódzkiej Nr 374 w zakresie budowy chodnika w m. Zębowice	**DSDiK, Gmina Paszowice** – zrealizowano.
ZH.1-13. Przebudowa drogi powiatowej nr 2622D oraz budowa chodnika i kanalizacji deszczowej w Sichowie	**Gmina Męcinka** – zrealizowano.
ZH.1-15.	W latach 2024-2025 nie prowadzono monitoringu hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu jaworskiego.

Monitoring hałasu komunikacyjnego	
ZH.1-16. Edukacja w zakresie szkodliwości hałasu i promowanie rozwiązań redukcji hałasu (np. promowanie transportu publicznego i jazdy na rowerze)	W edukacji ekologicznej dotyczącej szkodliwości hałasu i promowanie rozwiązań redukcji hałasu uczestniczą jednostki oświatowe, domy kultury, lokalna prasa oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu. Edukacja prowadzona jest w większym zakresie jak tylko dotyczącej hałasu.
ZH.2-2. Ochrona obszarów o korzystnym klimacie akustycznym poprzez uwzględnianie ich MPZP	opisano w pkt. ZH 1-14.
ZH.2-3. Preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów usługowych i przemysłowych	opisano w pkt. ZH 1-14.
ZH.2-4. Monitoring hałasu przemysłowego i kontrole interwencyjne	WIOŚ we Wrocławiu Delegatura w Legnicy nie prowadzi kontroli interwencyjnych dotyczących uciążliwości akustycznej zakładów i instalacji, które nie posiadają decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu lub pozwolenia zintegrowanego, gdyż pomiary hałasu wykonane w ramach takich kontroli, nie mogą być podstawą do stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku określonego rozporządzeniem Ministra Środowiska i wydania przez właściwy organ ochrony środowiska decyzji, o której mowa w art. 115a Poś.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

3.3. Pola elektromagnetyczne

W zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 1 zadania własnego oraz 3 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących minimalizacji oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 3 Stan realizacji zadań w zakresie oddziaływania pól elektromagnetycznych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym Kierunek interwencji: PEM.1. Minimalizacja oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
PEM.1-1. Monitorowanie wyników i oceny pomiarów PEM wykonywanych przez WIOŚ	W 2024 roku na obszarze powiatu jaworskiego wytypowano 3 punkty pomiarowe monitoringu stałego pól elektromagnetycznych prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska: w Jaworze przy ul. Sikorskiego (pomiar 0,04 WMe) i przy ul. Wrocławskiej (pomiar 0,03 WMe) oraz w Bolkowie przy ul. Szpitalnej (pomiar 0,03 WMe). W żadnym z przebadanych punktów zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego pól elektromagnetycznych, ponieważ w żadnym punkcie pomiarowym wskaźnik WMe nie przekroczył wartości 1.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
PEM.1-2. Ograniczanie powstawania źródeł pól elektromagnetycznych na terenach gęstej zabudowy mieszkaniowej na etapie planowania przestrzennego oraz wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do MPZP	Starostwo Powiatowe w Jaworze uzgadnia bądź opiniuje wszelkie dokumenty planistyczne takie jak: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, decyzje celu publicznego, decyzje o warunkach zabudowy, inwestycje realizowane na podstawie specustaw (np. ustawa o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych", ustawa o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych itp.) pod kątem ich zgodności z zamierzeniami powiatu oraz MPZP.
PEM.1-3. Badania monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego od istniejących źródeł PEM	Podstawowymi elementami każdej sieci są stacje i linie energetyczne. Operatorem sieci przesyłowej i jej właścicielem są Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE SA). Sieć dystrybucyjna i sieci niskiego napięcia podlegają w większości zakładom energetycznym. Przesyłanie oraz dystrybucja energii elektrycznej na obszarze powiatu jest przedmiotem działalności spółki TAURON Dystrybucja S.A. Do źródeł liniowych promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu jaworskiego należy zaliczyć istniejące linie elektroenergetyczne wysokich napięć, tj. 110 kV i 220 kV przebiegające przez północną i południową cześć powiatu jaworskiego oraz stacje elektroenergetyczne. Zgodnie z danymi GUS (BDL) łączne zużycie energii elektrycznej gospodarstwach domowych na terenie powiatu

	jaworskiego w 2024 roku wyniosło 75 826,43 MWh (w tym 31 882,19 MWh w miastach). Corocznie sieć energetyczna jest rozbudowywana, dobudowywane są nowe odcinki sieci napowietrznej linii energetycznej i stacje transformatorowe zarówno wysokiego jak i niskiego napięcia. Wynika to z ciągłego rozwoju terenów miejskich i wiejskich, oraz związanej z tym potrzeby mieszkańców do posiadania dostępu do nieprzerwanych dostaw energii elektrycznej. Zagrożenia promieniowaniem niejonizującym mogą być także spowodowane przez urządzenia radiokomunikacyjne, które wytwarzają pola elektromagnetyczne w zakresie częstotliwości od 0,003 do 300 000 MHz. Do urządzeń takich należą między innymi stacje bazowe telefonii komórkowej. Maszty wsporcze (także kominy), u szczytu których montuje się anteny nadawcze cyfrowej telefonii komórkowej promieniują energie elektromagnetyczną o częstotliwościach od 450 do 1800 MHz. Moc anteny jest niewielka, rzędu 40, 60 dBm (120¸ 180 mW) Z reguły, na jednym maszcie umieszcza się kilka takich anten. Uwarunkowanie te powodują, że zagrożenie promieniowaniem niejonizującym przy powierzchni ziemi nie występuje i to zarówno tuż przy maszcie, jak i w większych odległościach. Obiektami oddziałującymi na środowisko są stacje bazowe telefonii komórkowych i anteny nadawcze. W otoczeniu anten stacji bazowych GSM pola o wartościach wyższych niż dopuszczalne występują w obszarze do 25 m od anten na wysokości ich zainstalowania. Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska, Starosta Powiatu Jaworskiego prowadzi Rejestr instalacji mogących oddziaływać na środowisko, których emisja nie wymaga pozwolenia. W latach 2021-2024 Starosta Jaworski przyjął kilkadziesiąt zgłoszeń instalacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego oraz zmiany instalacji wytwarzającej pola elektromagnetyczne
PEM.1-4. Odpowiednie planowanie przestrzenne - nadzór nad lokalizacją nowych źródeł promieniowania elektromagnetycznego , odpowiednie zapisy w MPZP	jak w punkcie PEM.1-2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

3.4. Gospodarowanie wodami

W zakresie ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 3 zadań własnych oraz 27 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 4 Stan realizacji zadań w zakresie gospodarowania wodami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi Kierunek interwencji: GW.1.Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych GW.2.Gospodarowanie wodami dla ochrony przed zjawiskami dotyczącymi m. in. zmian klimatu: powodzią, suszą i deficytem wody	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
GW.1-1. Promowanie priorytetów w zaspokajaniu potrzeb wodnych	Starostwo Powiatowe w Jaworze nie realizowało zadania w latach 2024-2025.
GW.2-1. Monitorowanie i ostrzeganie przed zagrożeniami dotyczącymi zjawisk natury (powodzi, suszy i deficytu wody)	W związku z pojawiającymi się różnymi zagrożeniami na terenie Polski Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB) w lipcu 2018 uruchomiło pilotaż systemu ostrzegania o zagrożeniach za pomocą SMS-ów pod nazwą #Alert RCB.
GW.2-2. Edukacja i szkolenia dotyczące zachowań społeczeństwa i postępowania w przypadku wystąpienia ekstremalnych zjawisk natury związanych z gospodarką wodną	W edukacji ekologicznej dotyczącej nadzwyczajnych zagrożeń wywołanych ekstremalnymi zjawiskami naturalnymi, uczestniczą jednostki oświatowe, domy kultury, lokalna prasa oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu..
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
GW.1-2. Realizacja warunków korzystania z wód regionu wodnego środkowej Odry	W ramach realizacji celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych realizowano zadania własne Powiatu Jaworskiego oraz monitorowane – realizowane przez GIOŚ, samorządy gminne, PGW Wody Polskie. W zakresie ochrony i zrównoważonego gospodarowania zasobami wodnymi w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do

	2025 r." założono realizację: 3 zadań własnych oraz 27 zadań monitorowanych. Zadania monitorowane w ramach ochrony przed powodzią i skutkami suszy realizował m.in. Zarząd Zlewni w Legnicy. W latach 2018-2024 utrzymywał budowlę przeciwpowodziową w zlewni rzeki Nysa Szalona – wały przeciwpowodziowe P-2, P-3, P-4, L-3, L-4 rz. Nysa Szalona oraz wał L-2 kanał ulgi rz. Nysa Mała (wał poprzeczny) m. Jawor, gm. Paszowice i Męcinka oraz kanał ulgi Kwietniki gm. Paszowice. Ponadto w ramach prac związanych z utrzymaniem cieków na terenie działania Nadzoru Wodnego Jawor, prowadzono wykoszenie porostów ze skarp cieku i dna wraz z wygrabieniem, usunięcie zakrzaczeń, samosiejek z koryta wraz z utylizacją, wycinka drzew, usunięcia odpadów z koryta wraz z wywozem, wykonanie lokalnie zabezpieczenia skarpy rzeki przed erozją – narzut kamienny, hakowanie koryta cieku przy zarośnięciu powierzchni lustra wody, odmulenie koryta cieku z rozplantowaniem urobku i usunięciem lokalnych namulisk. Weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych na pobór wód prowadzona była na bieżąco przez organ wydający decyzję na pobór wód. Od 2018 roku jest to Zarząd Zlewni w Legnicy PGW Wody Polskie. Konserwacja rowów melioracyjnych. Zadanie realizowane przez Spółki Wodne działające na terenie powiatu jaworskiego. Powiat Jaworski występuje jako operator przekazując środki finansowe na działalność Spółek Wodnych. W ramach dotacji z budżetu Wojewody Spółka Wodna wykonała 2,5 km konserwacji rowów w miejscowościach Biernatki, Kępy, Budziszów Wielki, Gądków. Natomiast w ramach dotacji z Gminy Wądroże Wielkie wykonano 1,5 km konserwacji rowów w miejscowości Rąbienice.
GW.1-3. Ustanawianie stref ochronnych ujęć wód powierzchniowych i podziemnych	Według dostępnych materiałów w latach 2024-2025 nie ustanawiano takich stref.
GW.1-4. Weryfikacja wyznaczenia wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych	W latach 2024-2025 nie prowadzono weryfikacji wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. Na terenie powiatu jaworskiego znajduje się aktualnie jeden taki obszar, który obejmuje zlewnię rzek Cicha Woda i Wierzbiak w gminie Wądroże Wielkie.
GW.1-5.	Kontrole prowadzone są na bieżąco przez organ wydający decyzję na wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi.

Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Od 2018 roku jest to Zarząd Zlewni w Legnicy PGW Wody Polskie.
GW.1-6. Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego (ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych)	Brak jest szczegółowych danych dotyczących realizacji zadania.
GW.1-7. Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód	Zadanie realizowane przez podmioty gospodarcze, mieszkańców w miejscach gdzie nie ma możliwości przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej. W takich przypadkach jedyną technologią obecnie stosowaną są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe/przyzakładowe oczyszczalnie ścieków.
GW.1-8. Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych	Edukacja ekologiczna dotycząca ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, prowadzone są na terenie powiatu jaworskiego przez jednostki oświatowe, domy kultury, lokalną prasę oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu.
GW.2-3. Weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych na pobór wód	Weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych na pobór wód prowadzona jest na bieżąco przez organ wydający decyzje na pobór wód. Od 2018 roku jest to Zarząd Zlewni w Legnicy PGW Wody Polskie.
GW.2-4. Inwentaryzacja ujęć wód podziemnych wykorzystywanych do nawodnień rolniczych (dot. studni wykonanych w ramach zwykłego korzystania z wód), kontrola poboru wody z tych ujęć	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-5. Jawornik - Myślibórz, gm. Paszowice (odbudowa koryta rzeki Jawornik, odbudowa kanału ulgi, odbudowa i budowa rowów melioracji szczegółowych , budowa nowych budowli	**Gmina Paszowice, PGW Wody Polskie** W 2024 roku odbywały się prace mające na celu oczyszczenie brzegów cieków wodnych, stanowiących nie tylko ważny element krajobrazu, ale także kluczowy składnik ekosystemu lokalnego. Zważając na sytuacje i zagrożenie powodziowe, które miało miejsce we wrześniu, realizowaliśmy zadania zwiększające poziom bezpieczeństwa. Prace rozpoczęły się od identyfikacji

i przebudowa istniejących budowli komunikacyjnych lub hydrotechnicznych)	obszarów, które wymagają najpilniejszych działań, został określony zakres prac oraz ustalone fragmenty cieków wodnych do szybkiej interwencji: Paszówka w Paszowicach, Nysa Mała w Bolkowicach, Wiadrowie, Sokolej i Grobli oraz Przyłęcznica w Pogwizdowie. Równolegle ekipa techniczna porządkowała teren Młynówki w Sokolej, Pogwizdowie oraz w Zębowicach - cieków wodnych należących do zarządu Gminy Paszowice. Głównym celem prac było nie tylko usunięcie widocznych zanieczyszczeń, takich jak odpady czy roślinność zagrażająca swobodnemu przepływowi wody, ale także przywrócenie naturalnego stanu brzegów. Realizacja tej inwestycji w Gminie Paszowice to efekt wieloletniej współpracy Gminy z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. Od kilku lat razem pracujemy nad ochroną środowiska naturalnego, a także nad ciągłym zwiększaniem bezpieczeństwa i swobodnego przepływu wód. Wartość inwestycji to: • utrzymanie cieku Paszówka - 22 999,77 zł brutto, z czego Gmina sfinansowała kwotę 7 999,77 zł brutto, a pozostałą część PGW Wody Polskie (15 000,00 zł brutto) • utrzymanie cieku Nysa Mała - 42 444,00 zł brutto, z czego Gmina sfinansowała kwotę 2 444,00 zł brutto, a pozostałą część PGW Wody Polskie (40 000,00 zł brutto) • utrzymanie cieku Przyłęcznica - 34 686,00 zł brutto, z czego Gmina sfinansowała kwotę 4 686,00 zł brutto, a pozostałą część PGW Wody Polskie (30 000,00 zł brutto).
GW.2-6. Bieżąca konserwacja i utrzymanie cieków wodnych	Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową , w tym utrzymanie, konserwacja cieków wodnych odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na terenie powiatu jaworskiego. W latach 2024-2025 Zarząd Zlewni w Legnicy utrzymywał budowlę przeciwpowodziowe w zlewni rzeki Nysa Szalona – wały przeciwpowodziowe P-2, P-3, P-4, L-3, L-4 rz. Nysa Szalona oraz wał L-2 kanał ulgi rz. Nysa Mała (wał poprzeczny) m. Jawor, gm. Paszowice i Męcinka oraz kanał ulgi Kwietniki gm. Paszowice. Ponadto w ramach prac związanych z utrzymaniem cieków na terenie działania Nadzoru Wodnego Jawor, prowadzono wykoszenie porostów ze skarp cieku i dna wraz z wygrabieniem, usunięcie zakrzaczeń, samosiejek z koryta wraz z utylizacją, wycinka drzew, usunięcia odpadów z koryta wraz z wywozem, wykonanie lokalnie zabezpieczenia skarpy rzeki przed erozją – narzut kamienny, hakowanie koryta cieku przy zarośnięciu

	powierzchni lustra wody, odmulenie koryta cieku z rozplantowaniem urobku i usunięciem lokalnych namulisk.
GW.2-7. Konserwacja rowów melioracyjnych	**Gmina Wądroże Wielkie** Konserwacja rowu R-c12 na dł. 750mb w Granowicach
GW.2-8. Budowa i modernizacja ujęć wód podziemnych dla zabezpieczenia wody do picia	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-8. Budowa i modernizacja ujęć wód podziemnych dla zabezpieczenia wody do picia	Zadanie opisane w zadaniu GWŚ.1-4.
GW.2-9. Budowa ujęć wód podziemnych dla nawadniania użytków rolnych	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-10. Analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowa systemów melioracyjnych (nawadniająco-odwadniających)	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-11. Zwiększanie retencji leśnej	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-12. Budowa i rozbudowa systemów sieci wodociągowej oraz usprawnienie istniejących systemów wodociągowych w kierunku agregacji i tworzenia alternatywnych połączeń wodociągów zaopatrujących obszary dotknięte klęską suszy, bądź zagrożonych deficytem zasobów wodnych spowodowanych niskimi zasobami i nadmierną eksploatacją	Zadanie opisane w zadaniu GWŚ.1-4.

GW.2-13. Zwiększenie retencji na obszarach rolniczych	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-14. Propagowanie zmiany struktury upraw rolniczych na gatunki i odmiany roślin uprawnych bardziej odpornych na suszę rolniczą oraz odpowiednie nawożenie gleb	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-15. Zwiększenie retencji obszarów zurbanizowanych poprzez zwiększanie udziału powierzchni przepuszczalnych - preferowanie w obiektach infrastruktury na obszarach zabudowanych materiałów przepuszczalnych	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-16. Racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych w przemyśle, w tym wprowadzenie rozwiązań związanych z wprowadzaniem zamkniętych obiegów wody i wodooszczędnych technologii produkcji.	**Przedsiębiorstwa** Według danych GUS na terenie powiatu jaworskiego w roku 2024 zużycie wody wynosiło łącznie 23 422 dam^3, z tego 21 554 dam^3 w przemyśle. W 2025 roku odnotowano wzrost zużycia wody na potrzeby gospodarki ogółem na poziomie 15%.
GW.2-17. Odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych; zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska	Zadanie częściowo realizowane przy okazji prac związanych z utrzymaniem cieków przez PGW Wody Polskie.
GW.2-18. Upowszechnianie prowadzenia uprawowych zabiegów agrotechnicznych w sposób zapobiegający przesuszaniu gleby	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.

GW.2-19. Tworzenie i ochrona roślinnych pasów ochronnych	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.
GW.2-20. Zmiana reguł sterowania urządzeniami wodnymi retencjonującymi wodę w sposób umożliwiający wykorzystanie wody do nawodnień	Zadanie nie było realizowane w latach 2024-2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

3.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie gospodarki wodno-ściekowej w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 2 zadań własnych oraz 8 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 5 Stan realizacji zadań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki Kierunek interwencji: GWŚ.1. Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków i dostawy wody, optymalizacja zużycia wody	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
GWŚ.1-1. Budowa kanalizacji deszczowej przy inwestycjach drogowych	W ramach zadania pn. „Przebudowa dróg powiatowych w celu poprawy jakości połączeń komunikacyjnych na obszarze powiatu jaworskiego”, Powiat Jaworski realizował również w części budowę odwodnienia dla powstającej infrastruktury.
GWŚ.1-2. Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarki wodno-ściekowej	Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarki wodno-ściekowej, prowadzona jest na terenie powiatu jaworskiego przez jednostki oświatowe, domy kultury, lokalną prasę oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025

GWŚ.1-3. Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Sady Dolne i Sady Górne	Poprawiając infrastrukturę wodno-kanalizacyjną na terenie gminy Bolków udało się: - wybudować sieć wodociągową w rejonie ul. Górskiej w Bolkowie, o łącznej długości 275,5 m i sieć kanalizacji sanitarnej o łącznej długości 493,4 m, dla nowopowstającego w tym rejonie osiedla domów jednorodzinnych za kwotę 461 250,00 zł. - rozbudować sieci kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Poniatowskiego w Bolkowie", w ramach której została wybudowana sieć kanalizacji sanitarnej PVC DN 200i długości 118,7 m z urządzeniami kanalizacyjnymi, za kwotę 19 999,04 zł; - zmodernizować i rozbudować sieć wodociągową dla terenu miasta Bolków, w ramach którego wykonano spięcie sieci wodociągowej w rejonie ul. Polnej w Bolkowie na kwotę 6 443,94 zł. - wybudować sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Robotniczej w Bolkowie. Całkowity koszt zadania na kwotę 712 940,00 zł. Środki przeznaczone na to zadanie pochodziły z środków własnych Gminy.
GWŚ.1-4. Modernizacja gospodarki wodno - ściekowej na terenie aglomeracji jaworskiej - Poprawa stanu środowiska naturalnego A. Indywidualne systemy oczyszczania ścieków (głównie na terenach zabudowy rozproszonej i obszarach trudnych do skanalizowania, gdzie jest to prawnie dozwolone) - wsparcie miasta Jawor B. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej na terenie całego miasta C. Budowa i modernizacja sieci kanalizacji deszczowej na terenie całego miasta D.	W ramach projektu „Modernizacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie aglomeracji jaworskiej", realizowano**:** - sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w ramach modernizacji ul. Strzegomskiej, Kościuszki i Chopina w Jaworze, - sieci wodociągowej w ramach przebudowy ul. Wyszyńskiego w Jaworze, - sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w ramach przebudowy ul. Wrocławskiej na odcinku od przejazdu kolejowego do ul. Armii Krajowej, - przebudowa sieci wodno-kanalizacyjnej i deszczowej przy ul. Piastowskiej, - modernizację oczyszczalni ścieków wraz z infrastrukturą zagospodarowania osadów dla aglomeracji jaworskiej.

Budowa i modernizacja sieci wodociągowej na terenie całego miasta E. Budowa nowych przyłączy do sieci wodociągowej. F. Modernizacja stacji uzdatniania wody w Jaworze	
GWŚ.1-5. Rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminie Męcinka A. Budowa sieci wodociągowej oraz przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków w Myślinowie B. Budowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej do Osiedla Piotrowice C. Budowa sieci wodociągowej w Stanisławowie	W latach 2023-2024 Gmina wykonała sieć wodociągową tranzytową Męcinka-Piotrowice. Dzięki realizacji inwestycji miejscowości Piotrowice i Chełmiec zasilane są w wodę 2 gminnych ujęć. Dotychczas Gmina Męcinka kupowała wodę dla Mieszkańców tych miejscowości od zakładu komunalnego Gminy Jawor. Wykonanie inwestycji umożliwiło obniżenie opłaty za wodę dla naszych Mieszkańców. Sieci wodociągowe i kanalizacyjne na terenie gminy są sukcesywnie rozbudowywane oraz wymieniane.
GWŚ.1-6. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie Mściwojów A. Budowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej w miejscowości Siekierzyce B. Budowa kanalizacji sanitarnej w Grzegorzowie	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Godziszowa. Zakres realizowanych prac obejmował wykonanie przyłącza energetycznego oraz sieci kanalizacji sanitarnej.
GWŚ.1-7.	A. i B. Budowa wodociągu w Myśliborzu i Grobli

Rozbudowa infrastruktury wodno-ściekowej w gminie Paszowice A. Budowa wodociągu dla miejscowości Myślibórz B. Budowa wodociągu dla miejscowości Grobla C. Kanalizacja Nowa Wieś Wielka	C. Budowa Kanalizacji sanitarnej z przyłączami oraz biologiczną oczyszczalnią ścieków w Nowej Wsi Małej inwestycja realizowana była w trybie zaprojektuj i wybuduj. Za wykonanie zadania odpowiadała firma Eko Mel Sp. z o.o. z Jeleniej Góry. Koszt zadania wyniósł 879.450,00 zł. Wykonane zostało: 617 m.b. sieci grawitacyjnej, oczyszczalnia ścieków i 10 przyłączy do budynków. W Zębowicach wybudowano sieć wodociągową. Powstało 350 m układu przewodów wodociągowych.
GWŚ.1-8. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w gminie Wądroże Wielkie A. Budowa kanalizacji sanitarnej w Kosiskach, Sobolewie i Postolicach B. Budowa kanalizacji sanitarnej w Budziszowie Małym	W 2024 roku dofinansowano budowę 5 przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków na terenach nie objętych siecią kanalizacji sanitarnej na łączną kwotę 25 000,00 zł.
GWŚ.1-9. Prowadzenie ewidencji przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych oraz kontrola umów na wywóz nieczystości	Ewidencja przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych prowadzona jest w każdej gminie na bieżąco. Kontrole nieruchomości dotyczące umów na wywóz nieczystości będą prowadzono w miarę możliwości.
GWŚ.1-10. Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarki wodno-ściekowej	Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarki wodnościekowej, prowadzona jest na terenie powiatu jaworskiego przez jednostki oświatowe, domy kultury, lokalną prasę oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

3.6. Zasoby geologiczne

W zakresie zasobów geologicznych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 3 zadań własnych oraz 3 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących racjonalnego gospodarowanie zasobami geologicznymi na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 6 Stan realizacji zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi i zmniejszenie wpływu na środowisko w związku z wydobyciem kopalin Kierunek interwencji: ZG.1.Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin ze złóż w zakresie ich wydobycia i wykorzystania ZG.2.Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZG.1-1. Udzielanie koncesji na wydobycie kopalin z wykorzystaniem kopalin towarzyszących	Na podstawie przepisów ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w zakresie geologii surowcowej wydano: • 1 decyzję zatwierdzającą aneks do projektu, • 1 decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną; • w zakresie geologii hydrogeologicznej zatwierdzono: - 2 projekty robót geologicznych, - 3 dokumentacje geologiczne; • w zakresie geologii inżynierskiej zatwierdzono: - 5 projektów robót geologicznych, - 5 dokumentacji geologicznej, • udzielono 12 informacji o występowaniu złóż kopalin, • wydano 2 postanowienia dotyczące opinii dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin pod względem występowania terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych i terenów zagrożonych masami ziemi, • przyjęto 3 projekty robót geologicznych wykorzystania ciepła ziemi.
ZG.1-2. Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów geologicznych	Ograniczanie niekoncesjonowanej eksploatacji zasobów geologicznych prowadzone jest przy okazji wydawania nowych koncesji lub przy zmianie wpływającej na ilość wydobywanych zasobów.

ZG.2-1. Nadzór nad rekultywacją wyeksploatowanych wyrobisk i potwierdzenie zakończenia rekultywacji	Starostwo Powiatowe w Jaworze nie wydawało decyzji potwierdzających zakończenie rekultywacji w latach 2024-2025.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZG.1-3. Ochrona zasobów złóż kopalin poprzez uwzględnianie w dokumentach planistycznych (MPZP) obszarów ich występowania i zabezpieczenie tych obszarów przed trwałym zagospodarowaniem	Zadanie realizowane przy okazji uchwalania nowych i zmienianych MPZP przez jednostki samorządu gminnego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

3.7. Gleby

W zakresie ochrony gleb w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 3 zadań własnych oraz 8 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących racjonalnego gospodarowanie zasobami geologicznymi na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 7 Stan realizacji zadań monitorowanych w zakresie ochrony gleb na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi Kierunek interwencji: G.1. Ochrona gleb użytkowanych rolniczo i ograniczenie procesu degradacji gleb G.2. Remediacja terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych G.3. Ochrona przed osuwiskami	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
G.1-1. Promowanie pakietów rolno-środowiskowo-klimatycznych, rolnictwa ekologicznego, Kodeksu dobrych praktyk rolniczych	Zadanie nie było realizowane przez Powiat Jaworski. Działania takie prowadzi Ośrodek Doradztwa Rolniczego Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Jaworze.

G.2-1. Nadzór nad rekultywacją terenów i potwierdzenie zakończenia rekultywacji	Starostwo Powiatowe w Jaworze nie wydawało decyzji potwierdzających zakończenie rekultywacji w latach 2018-2020.
G.3-1. Rejestr osuwisk i obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych	Zgodnie z danymi bazy SOPO na terenie powiatu jaworskiego nie ma zlokalizowanych osuwisk oraz terenów zagrożonych osunięciem.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
G.1-2. Ochrona gruntów rolnych przed zbędnym zagospodarowaniem przez odpowiednie zapisy w MPZP	Zadanie realizowane przy okazji uchwalania nowych i zmienianych MPZP przez jednostki samorządu gminnego. Dotychczasowe użytkowanie terenu związanego z rolnictwem jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Zauważa się coroczne zwiększanie powierzchni wyłączanej z produkcji rolniczej. Niemniej jednak mieszkańcy planujący uzyskanie pozwolenia na budowę a zarazem rozpoczęcie budowy bądź nierolniczego użytkowania istniejących rolniczych zabudowań muszą uzyskać decyzje Starosty Jaworskiego na wyłączenie z produkcji rolniczej. Na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, wyłączono z produkcji rolniczej grunty rolne klas II i III o pow. 114,26 ha. Wydano w tej sprawie 96 decyzji administracyjnych. Na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, zaopiniowano 9 projektów decyzji o warunkach zabudowy.
G.1-3. Realizacja programu rolnośrodowiskowego, poprzez wdrażanie działań: rolno-środowiskowo-klimatycznych i rolnictwa ekologicznego	opisane G.1-1
G.1-4. Wdrażanie zasad zawartych w Kodeksie dobrych praktyk rolniczych, w tym stosowanie zrównoważonych i ekologicznych metod gospodarowania,	opisane G.1-1

zapobieganie erozji wietrznej gleby	
G.1-5. Monitoring jakości gleb, w tym gleb użytkowanych rolniczo	W latach 2024-2025 nie prowadzono monitoringu jakości gleby na terenie powiatu jaworskiego.
G.2-2. Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w kierunku leśnym, rekreacyjnym, rolnym (łąki)	Starostwo Powiatowe w Jaworze nie wydawało decyzji potwierdzających zakończenie rekultywacji w latach 2024-2025.
G.3-2. Opracowania map terenów osuwiskowych	Zgodnie z danymi bazy SOPO na terenie powiatu jaworskiego nie ma zlokalizowanych osuwisk oraz terenów zagrożonych osunięciem.
G.3-3. Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych w aktualizowanych dokumentach MPZP	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

W ramach działalności kontrolnej WIOŚ we Wrocławiu Delegatura w Legnicy, na terenie powiatu jaworskiego przeprowadził jedną kontrolę w podmiotach gospodarczych. Dotyczyła ona przestrzegania:

- przechowywania nawozów naturalnych lub stosowania nawozów, w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych,
- przestrzegania przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu w zakresie warunków stosowania i przechowywania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE" oraz środków wspomagających uprawę roślin,
- bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego,
- kontroli gospodarstw rolnych podlegających ocenie wypełniania wymogów warunkowości.

3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W zakresie gospodarowania odpadami i zapobiegania powstawania odpadów w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 2 zadań własnych oraz 10 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących gospodarowania odpadami i zapobiegania powstawania odpadów na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 8 Stan realizacji zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z nimi Kierunek interwencji: GO.1.Rozwój systemów gospodarowania odpadami GO.2.Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
GO.1-1. Upowszechnianie zasad postępowania z odpadami - edukowanie społeczeństwa	Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarki odpadami, prowadzona jest na terenie powiatu jaworskiego przez jednostki oświatowe, domy kultury, lokalną prasę oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu.
GO.2-1. Nadzór nad rekultywacją składowisk odpadów i potwierdzenie zakończenia rekultywacji	W latach 2024-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska - Delegatura w Legnicy wspólnie z Wydziałem Gospodarki Nieruchomościami i Środowiska Starostwa Powiatowego w Jaworze skontrolowały miejsca składowania i przetwarzania odpadów, w tym niezgodnie z posiadanymi zezwoleniami. Kontrole dotyczyły składowisk w Starym Jaworze oraz Sobolewie.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
GO.1-2. Doskonalenie systemu gospodarki odpadami komunalnymi	W 2024 roku łącznie z terenu gmin powiatu jaworskiego odebrano 11 118 Mg zmieszanych odpadów. Średnia ilość odpadów na mieszkańca, odebranych z terenu gmin powiatu jaworskiego wyniosła w 2024 r. 231,5 kg na osobę. W stosunku do danych dla województwa dolnośląskiego, wskazuje się, że dane z terenu powiatu są nieco poniżej średniej. Oprócz systemu zbierania zmieszanych odpadów komunalnych na terenie powiatu istnieje system selektywnego zbierania odpadów. Selektywnie zbierane są odpady opakowaniowe: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne z metalami, odpady ulegające biodegradacji, odpady niebezpieczne, baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe. W 2024 roku łącznie z terenu gmin powiatu jaworskiego odebrano 7 598 Mg odpadów zebranych selektywnie. W porównaniu rok do roku odnotowano wyraźny wzrost o około 8% odpadów zebranych selektywnie na terenie powiatu jaworskiego. Gminy powiatu jaworskiego corocznie przeprowadzają różnorakie kontrole mieszkańców

	mające na celu uszczelnienie systemu gospodarki odpadami, a także zwiększenie skuteczności selektywnych zbiórek odpadów. Kontrole dotyczą składania deklaracji śmieciowych, zawierania umów na wywóz nieczystości ciekłych, spalania odpadów w kotłowniach domowych, a także składowania odpadów na posesjach. W 2021 roku wprowadzono nowe poziomy przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – na podstawie Ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz U z 2020 r. poz. 2361). W związku z tym od 2021 r. poziom obliczany będzie dla wszystkich odpadów komunalnych ogółem. W 2024 roku wymagany poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych wynosił 45%. W latach 2024-2025 nie wszystkie gminy powiatu jaworskiego osiągnęły wymagane nowymi przepisami prawa, poziomy użycia i recyklingu odpadów komunalnych.
GO.1-3. Tworzenie nowych i utrzymanie istniejących PSZOK	Na terenie powiatu jaworskiego znajdują się dwie instalacje PSZOK, tj.: - PSZOK na terenie Składowiska Odpadów Komunalnych w Jaworze, przy ul. Słowackiego 32 - PSZOK na terenie byłego wysypiska śmieci – Wierzchosławice. Za utrzymanie instalacji odpowiada właściciel. W przypadku PSZOK w Jaworze jest to spółka SANIKOM. Drugi PSZOK należy do Gminy Bolków.
GO.1-4. Rozbudowa RIPOK (poza powiatem jaworskim)	Zdolności przerobowe IPOK w Lubawce były wystarczające dla przyjmowania odpadów zmieszanych pochodzących z terenu powiatu jaworskiego.
GO.1-5. Realizacja Programów usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gmin powiatu	Wszystkie gminy powiatu jaworskiego korzystały z dofinansowania WFOŚiGW we Wrocławiu na usuwania i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest w latach 2024-2025. Do końca 2023 roku z terenu powiatu usunięto łącznie około 493 Mg odpadów zawierających azbest. Do usunięcia pozostaje około 5 000 Mg wyrobów i odpadów zawierających azbest na terenie powiatu jaworskiego. W roku 2024 ze względu na brak finansowania zewnętrznego (np. ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu, Narodowego Funduszu Ochrony

	Środowiska i Gospodarki Wodnej, itp. źródeł) Gmina Paszowice nie podjęła działań związanych z usuwaniem azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu gminy. Zaplanowano w projekcie budżetu zadanie w tym zakresie na kolejny rok budżetowy 2025, przy założeniu współfinansowania zadania ze środków ww. funduszu w rozpisanych przez programach dotacyjnych i w konsekwencji naborach wniosków na dofinansowanie dla JST. Zrealizowano natomiast zadanie pn. „Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Paszowice" wynikające z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" na kwotę 21 402,00 zł (w tym dotacja w wysokości 16 400,00 zł ze środków udzielonych przez Ministra Rozwoju i Technologii). Do głównych zadań należało wykonanie aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest występujących na terenie Gminy Paszowice metodą spisu z natury – poprzez weryfikację bezpośrednio stanu rzeczywistego w odniesieniu do stanu ewidencyjnego (dane z Bazy Azbestowej) i wykonanie dokumentacji obrazowej przy pomocy bezzałogowego statku powietrznego – drona – obiektów posiadających wyroby azbestowe z uwzględnieniem numerów ewidencyjnych działek i ich obrębu ewidencyjnego, na których występują, z podziałem na formę prawną posiadaczy tych odpadów (osoby fizyczne i prawne) oraz z szacunkowym określeniem ilości wyrobów zawierających azbest w [m2] oraz [kg], a także stopnia pilności ich usunięcia. Całość zdania odbyła się w terminie 01.07.2024 - 01.10.2024 r., spis w natury przeprowadzono w dniach 08-17.07.2024 r.
GO.1-6. Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarowania odpadami, w tym komunalnymi i niebezpiecznymi	Edukacja ekologiczna dotycząca gospodarki wodnościekowej, prowadzona jest na terenie powiatu jaworskiego przez jednostki oświatowe, domy kultury, lokalną prasę oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu.
GO.2-2. Rekultywacja składowisk odpadów komunalnych w Sichowie oraz Muchowie	Zadania będą realizowane w późniejszym terminie.
GO.2-3. Dolnośląski Projekt Rekultywacji - wysypiska w Budziszowie Wielkim i Wądrożu Małym	W 2015 roku, z inicjatywy samorządów lokalnych oraz przy wsparciu Województwa Dolnośląskiego, powołano Spółkę „Dolnośląski Projekt Rekultywacji" Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu. Głównym celem powołania podmiotu było wspólne przygotowanie i realizacja kompleksowego zadania rekultywacyjnego, obejmującego likwidację negatywnego oddziaływania zamkniętych składowisk

	odpadów komunalnych zlokalizowanych na terenie dolnośląskich gmin. W ramach przedsięwzięcia zaplanowano rekultywację łącznie 16 nieczynnych składowisk o łącznej powierzchni przekraczającej 26,5 ha. Na terenie Gminy Wądroże Wielkie rekultywacją objęte zostały dwa składowiska: w miejscowości Budziszów Wielki oraz Wądroże Małe. Do spółki przystąpiło pierwotnie 14 gmin, w tym: Malczyce, Oborniki Śląskie, Wisznia Mała, Dobroszyce, Zawonia, Twardogóra, Wądroże Wielkie, Chocianów, Grębocice, Pęcław, Pieńsk, Mirsk, Strzelin oraz Miasto Kłodzko.Wszystkie gminy przystępujące do projektu posiadały na swoim terenie nieczynne składowiska odpadów, których dalsza obecność mogła negatywnie wpływać na środowisko oraz zdrowie mieszkańców. Spółka „Dolnośląski Projekt Rekultywacji" jest w całości własnością samorządu Województwa Dolnośląskiego. Uczestniczące w niej gminy posiadają symboliczny udział kapitałowy, będący wyrazem zaangażowania w projekt i uprawniający do udziału w jego efektach. Gmina Wądroże Wielkie posiada 1 udział w spółce. W 2024 roku, zgodnie z harmonogramem działań monitoringowych i zobowiązaniami wynikającymi z projektu, przeprowadzono przeglądy pogwarancyjne zrekultywowanych składowisk w Wądrożu Małym i Budziszowie Wielkim. W wizjach lokalnych uczestniczyli przedstawiciele Spółki „Dolnośląski Projekt Rekultywacji" oraz przedstawiciele Gminy Wądroże Wielkie. Celem przeglądów była ocena stabilności wykonanych prac oraz kontrola zachowania warunków środowiskowych na terenach poddanych rekultywacji. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania z projektu wystąpiły dwie gminy: Strzelin oraz Zawonia, co nie wpływa jednak na dalszą realizację zobowiązań przez pozostałych uczestników. Zaangażowanie Gminy Wądroże Wielkie w projekt rekultywacji jest wyrazem odpowiedzialności za środowisko naturalne oraz troski o bezpieczeństwo ekologiczne mieszkańców. Zrealizowane prace przyczyniają się do eliminacji zagrożeń związanych z historycznym składowaniem odpadów oraz poprawy estetyki i wartości przyrodniczej zdegradowanych terenów.
GO.2-4. Rekultywacja składowiska odpadów w Jaworze	Zadanie zrealizowane.

GO.2-5. Identyfikacja i likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Według danych GUS na terenie powiatu jaworskiego w latach 2018-2020 usunięto 30 nielegalnych składowisk odpadów tzw. „dzikie wysypiska”.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

Na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, Rozporządzenia Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów, Rozporządzenia Ministra Klimatu z 11 września 2020 r. w sprawie szczegółowych wymagań dla magazynowania odpadów, Rozporządzenia Ministra Środowiska z 29 sierpnia 2019 r. w sprawie wizyjnego systemu kontroli miejsca magazynowania lub składowania odpadów, przeprowadzono:

- 4 postępowania w kwestii wytwarzania odpadów,
- 2 postępowania w kwestii zbierania odpadów,
- 3 postępowania w kwestii przetwarzania odpadów.

3.9. Zasoby przyrodnicze

W zakresie zachowania i ochrony walorów przyrodniczych w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 2 zadań własnych oraz 11 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących zachowania i ochrony walorów przyrodniczych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 9 Stan realizacji zadań w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych Kierunek interwencji: ZP.1.Utrzymanie, rozwój i ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej ZP.2.Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZP.1-1. Upowszechnianie wiedzy o obszarach chronionych, różnorodności biologicznej i krajobrazowej powiatu jaworskiego oraz zachodzących zmianach klimatycznych	Edukacja ekologiczna dotycząca ochrony przyrody i krajobrazu, prowadzona jest na terenie powiatu jaworskiego przez jednostki oświatowe, domy kultury, lokalną prasę oraz Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa "Salamandra" w Myśliborzu.
ZP.2-1. Nadzór nad zalesieniami w lasach prywatnych	**Powiat Jaworski** W latach 2024-2025 w zakresie nadzoru nad lasami wydano 25 decyzji, wystawiono 37 świadectw legalności pozyskania

	drewna oraz wystawiono 450 zaświadczeń stwierdzających czy działki są objęte uproszczonym planem urządzenia lasu.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZP.1-2. Gospodarowanie na terenach cennych przyrodniczo zgodnie z uchwalonymi planami ochrony uwzględniającymi zmiany klimatyczne	W Programie ochrony środowiska jako podmioty odpowiedzialne za realizację zadania Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu, PGL Lasy Państwowe, gminy powiatu, właścicieli nieruchomości. Wszystkie podmioty i osoby prowadzą działalność zgodnie z uchwalonymi planami ochrony uwzględniającymi zmiany klimatyczne.
ZP.1-3. Uwzględnienie w aktualizowanych MPZP i innych dokumentach planistycznych aktualnych powierzchni i form ochrony przyrody, terenów zieleni, korytarzy ekologicznych	Zadanie realizowane przez Gminy oraz przez Marszałka Województwa w części dotyczącej wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego. W każdym nowo uchwalanym lub zmienianym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, brano pod uwagę formy ochrony przyrody, tereny zieleni, korytarzy ekologicznych.
ZP.1-4. Utrzymanie i tworzenie ścieżek dydaktyczno – turystycznych popularyzujących lokalną przyrodę	**Gmina Bolków** W ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych - tereny górskie 2021, pozyskano kwotę w wysokości 2 950 000 zł rozwój usług turystycznych na terenie Gminy Bolków wraz z ogólnodostępną infrastrukturą turystyczną. W ramach otrzymanych środków i zakresu prac zostanie wykonane: - Ścieżka Kasztelana z tarasami widokowymi, - Baza Turystyczna Mysłów, - Ławki tematyczne (zostały wykonane w 2021r.) + Leszy, - punkt turystyczny Lipa i Kaczorów, - dostawa, montaż i uruchomienie urządzeń oraz instalacji technologicznej fontanny nieckowej w rynku w Bolkowie, - trzy trasy piesze z infrastrukturą turystyczną, - punkt widokowy w Nowych Rochowicach "Józkowa Góra". „Rozwój usług turystycznych na terenie gminy Bolków wraz z ogólnodostępną infrastrukturą". W ramach realizacji zadania został utworzony punkt turystyczny w Kaczorowie poprzez wykonanie prac: - Utwardzenie nawierzchni części działki, - Wykonanie utwardzenia nawierzchni miejsca parkingowego dla osób niepełnosprawnych, - Zakup i montaż stojaka na rowery, - Zakup i montaż stacji do ładowania smartfonów/rowerów/hulajnóg elektrycznych, - Zakup i montaż stacji do naprawy rowerów, - Zakup i montaż tablicy informacyjno-turystycznej,

	- Zakup i montaż kosza na śmieci. Wartość zadania 55 350,00 zł. „Budowa Bazy turystycznej Mysłów". Zadanie realizowane w ramach zadania głównego pn.: „Rozwój usług turystycznych na terenie Gminy Bolków wraz z ogólnodostępną infrastrukturą". W ramach zadania zostało wykonane: - utwardzenie terenu, - zakup oraz montaż elementów małej architektury, w tym: ławki z oparciem, kosze na śmieci, tablica z regulaminem, tablice informacyjne, stojaki na rowery, słupki stacje ładowania rowerów elektrycznych i telefonów komórkowych, - parking dla 18 samochodów w tym 2 miejsca dla niepełnosprawnych, - budynek z pomieszczeniem gospodarczym oraz toaletą – wraz z instalacjami, - instalacja oświetleniowa, - instalacja zimnej i przygotowanie ciepłej wody użytkowej, - instalacja kanalizacji sanitarnej, - 4 wiaty ze stołami stanowiących zadaszone stoiska dla sprzedawców produktów regionalnych, - plac zabaw dla małych dzieci, w tym: ogrodzenie H=1 m z 3 furtkami, 3 urządzenia zabawowe, - urządzenie zabawowe piramida linowa, - tor typu pumptrack, - ogrodzenie panelowe H=1,8 m z napisem 'BAZA MYSŁÓW', - nasadzenia zieleni wysokiej i niskiej, izolacyjnej, - oświetlenie terenu. Wartość zadania: 1 896 245,84 zł. **Gmina Paszowice** „Budowa infrastruktury turystycznej na terenie Gminy Paszowice" – 503 667,54 zł. Zadanie finansowane ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w kwocie 492 081,54 zł oraz ze środków własnych w wysokości 11 586,00 zł. W ramach inwestycji wybudowano miejsce odpoczynku turysty w Kłonicach u podnóża Radogostu. Wybudowany parterowy budynek stanowi prostą, zwartą bryłę zwieńczoną czterospadowym dachem, wewnątrz znajduje się duża sala oraz wc, może więc pełnić funkcję świetlicy wiejskiej. Jest on również dostępny dla osób niepełnosprawnych. **Gmina Wądroże Wielkie** W 2024 roku Gmina Wądroże Wielkie otrzymała dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej – część 2) Fundusz Ekologii w wysokości łącznie 16 000,00 zł dla zadań realizowanych przez Szkołę Podstawową im. Jana

	Kochanowskiego w Wądrożu Wielkim i Szkołę Podstawową w Budziszowie Wielkim. Celem Programu było podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej, upowszechnianie wiedzy, aktywizacja społeczna, budowanie społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw proekologicznych dzieci i młodzieży w zakresie tematyki: przeciwdziałania emisjom, odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej, niskoemisyjnego transportu, zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i gospodarki wodnej.
ZP.1-5. Rozbudowa istniejących i tworzenie nowych parków na terenach miejskich oraz ochrona i odbudowa parków wiejskich, w tym m.in. Rewitalizacja zabytkowego parku w Kwietnikach, gmina Paszowice	**Gmina Paszowice** „Dla pszczół transgraniczna współpraca na rzecz zachowania siedlisk pszczół i dzikich owadów zapylających", którego partnerem jest Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja". W ramach projektu powstała kwietna rabata oraz hotel dla owadów na terenach zielonych przy przedszkolu w Wiadrowie. 100 lip drobnolistnych zostało nasadzonych na terenie po dawnej żwirowni w Paszowicach. Celem jest stworzenie tzw. pasieczyska. **Gmina Bolków** W 2023 roku dokonano zakupu 12 lip drobnolistnych do uzupełnienia alei lipowej na Wzgórzu Ryszarda, które zostały nasadzone i zabezpieczone przez firmę ALTA ARBOR Dominik Wójcikiewicz z siedzibą w Mniszkowie. W analizowanym roku zostały również nasadzone drzewa i krzewy wspólnie z uczniami Szkoły Podstawowej w Bolkowie i przedstawicielami Leśnego Banku Genów Kostrzyca w ramach Dnia Ziemi. Są to rośliny, które Gmina otrzymała nieodpłatnie od Leśnego Banku Genów w Kostrzycy i zostały nasadzone na terenach gminnych przy ul. Szpitalnej, Wysokogórskiej, 1-go Maja, Reymonta, Republikańskiej oraz przy drodze do Sześciu Domków (uzupełnienie alei). Poza powyższym tego dnia jedna z klas ósmych zakupiła i nasadziła tulipanowca w Parku Miejskim w Bolkowie. W roku 2024 została również wykonana rabata bylinowo-krzewowa przy przystanku autobusowym zlokalizowanym przy ul. Niepodległości. Została zakupiona i ustawiona donica drewniana okalająca przystanek w której zostały nasadzone: bluszcz pospolity (Hedera hellix) Profesor Seneta 6 szt., hortensja bukietowa (Hydrangea) Fraise Melba 5 szt., liriope szafirkowe (Liriope muskari) Royal Purple 4 szt., kostrzewa sina, niebieska trawa (Festuca glauca) 3 szt., funkia (Hosta) Chantilly Lace 3 szt., hortensja ogrodowa (Hydrangea) Together 5 szt., głóg 2 szt., kiwi ostrolistne dr. Szymanowski 3 szt.
ZP.1-6. Bieżące i zrównoważone utrzymanie zieleni na terenie gmin powiatu	**Gmina Wądroże Wielkie** Rewitalizacja cmentarza komunalnego w Wądrożu Wielkim Etap I i II.

	Nasadzenia drzew miododajnych w Rąbieniach – 400 szt. Nasadzenia drzew miododajnych wzdłuż drogi wewnętrznej w m. Wądroże Wielkie, Gmina Wądroże Wielkie wzięła udział w projekcie „Dla pszczół – transgraniczna współpraca na rzecz zachowania siedlisk pszczół i dzikich owadów zapylających", który realizowany był ze środków współpracy transgranicznej programu Interreg Polska-Saksonia. W ramach projektu dokonano nasadzeń 36 drzew i 44 krzewów nektarodajnych, takich jak kasztanowiec czerwony, klon polny, klon zwyczajny, lipa drobnolistna, dereń jadalny i głóg pośredni na terenie arboretum w Wądrożu Wielkim, na terenie Przedszkola Gminnego w Wądrożu Wielkim i na terenie Gminnego Żłobka w Postolicach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

W 2024 roku odbyła się uroczysta inauguracja dołączenia Geoparku Krainy Wygasłych Wulkanów do globalnej sieci geoparków UNESCO. Wydarzenie to stanowi przełomowy moment w historii regionu. Przede wszystkim jest to prestiżowe wyróżnienie, które zwiększa rozpoznawalność i atrakcyjność turystyczną tego obszaru na arenie międzynarodowej. Status geoparku UNESCO przyciągnie nie tylko turystów, ale także badaczy i naukowców zainteresowanych unikalnym dziedzictwem geologicznym. Ponadto, uznanie przez UNESCO otwiera nowe możliwości finansowania projektów związanych z ochroną przyrody, edukacją i promocją regionu. Lokalne społeczności mogą liczyć na rozwój infrastruktury turystycznej oraz wzrost liczby miejsc pracy związanych z turystyką. Inauguracja była nie tylko świętem sukcesu, ale także momentem refleksji nad przyszłymi wyzwaniami i celami. Zgromadzeni goście wyrazili nadzieję, że Geopark Krainy Wygasłych Wulkanów będzie inspiracją dla innych regionów w Polsce i na świecie, pokazując, że ochrona dziedzictwa geologicznego może iść w parze z rozwojem lokalnym i edukacją ekologiczną.

3.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W zakresie zagrożeń poważnymi awariami w „Programie Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." założono realizację: 2 zadań własnych oraz 3 zadań monitorowanych.

W poniższych tabelach zestawiono stan realizacji zadań dotyczących zagrożeń poważnymi awariami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025 w zakresie zadań własnych i monitorowanych.

Tabela 10 Stan realizacji zadań w zakresie zagrożeń poważnymi awariami na terenie powiatu jaworskiego w latach 2024-2025

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków Kierunek interwencji: ZPA.1.Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i w wyniku transportu ZPA.2.Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków dla ludzi i środowiska wystąpienia poważnych awarii w wyniku transportu	
Zadania własne	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZPA.1-1. Monitorowanie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR) prowadzonego przez WIOŚ	Na terenie powiatu jaworskiego nie występują zakłady o dużym ryzyku (ZDR) i zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR), mogące stanowić przyczynę powstania poważnej awarii.
ZPA.2-1. Doskonalenie powiatowego systemu ratowniczego, w tym doposażenie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego i KP PSP	Powiat Jaworski wspierał zadania realizowane przez powiatowe służby, inspekcje i straże poprzez przekazanie środków finansowych oraz zakup sprzętu. W 2024 roku wsparł finansowo Komendę Powiatową Policji w Jaworze przy zakupie szafy metalowej do przechowywania broni, zakupie ścianki tekstylnej z logo Policji i Powiatu Jaworskiego oraz nagród za osiągniecia w służbie dla Policjantów. Pomoc finansową z budżetu Powiatu otrzymała również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej na dofinansowanie zakupu lekkiego samochodu kwatermistrzowskiego z napędem 4x4. W ramach upowszechniania i propagowania zagadnień z zakresu ochrony przeciwpożarowej zorganizowano i przeprowadzono eliminacje powiatowe Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pod hasłem „Młodzież Zapobiega Pożarom" dla uczniów szkół podstawowych i średnich z terenu powiatu. W celu utrzymania gotowości operacyjnej w jednostkach OSP sprawdzano poziom przygotowania jednostek do prowadzenia działań ratowniczych. Wszystkie inspekcjonowane jednostki otrzymały wysokie noty poziomu gotowości. W sposób ciągły KP PSP w Jaworze realizuje wszelkie potrzeby wynikające z zapewnienia funkcjonariuszom wyposażenia w środki ochrony indywidualnej oraz przedmioty ekwipunku osobistego poprzez zakup m.in.

	rękawic specjalnych, umundurowania specjalnego, butów specjalnych czy butów gumowych.
Zadania monitorowane	Podjęte działania w latach 2024-2025
ZPA.1-2. Prowadzenie rejestru zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR)	Na terenie powiatu jaworskiego nie występują zakłady o dużym ryzyku (ZDR) i zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR), mogące stanowić przyczynę powstania poważnej awarii.
ZPA.2-3. Edukacja społeczeństwa w celu prawidłowych zachowań podczas wystąpienia zagrożeń wynikających z poważnych awarii	Na terenie powiatu jaworskiego nie występują zakłady o dużym ryzyku (ZDR) i zakłady o zwiększonym ryzyku (ZZR), mogące stanowić przyczynę powstania poważnej awarii. W razie potrzeb mieszkańcy powiatu będą szkoleni na wypadek wystąpienia poważnej awarii.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

4. Analiza wskaźnikowa za lata 2024-2025

Podstawą monitoringu powinny być wskaźniki odzwierciedlające stan środowiska naturalnego. Jako kryteria oceny realizacji wytyczonych w POS celów w poszczególnych obszarach interwencji należy przyjąć ekologiczne wskaźniki skuteczności, określające jakość poszczególnych komponentów środowiska oraz wskaźniki określające postęp we wdrażaniu działań w poszczególnych kierunkach interwencji. Przykładowe wskaźniki monitoringu wdrażania POS możliwe do zastosowania dla powiatu jaworskiego wraz z podaniem wartości bazowych i roku bazowego (nie wszystkie wskaźniki są określane w każdym roku) tych wskaźników przedstawiono w tabeli 5.1. POS. W POS uwzględniono możliwość modyfikacji wskaźników z uwagi na pojawiające się potrzeby w zakresie ochrony środowiska.

Tabela 11 Wskaźniki monitoringu wyznaczonych celów POŚ

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
1	Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza, w tym wielkość emisji CO^2 Źródło: WIOŚ	Mg/rok	27 790/27 494	16 944/16 690	16 944/16 690	≤ 28 000/≤ 27 500
2	Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza Źródło: WIOŚ	Mg/rok	34	19	19	≤ 110
3	Klasa strefy dolnośląskiej (w tym powiatu jaworskiego) pod kątem ochrony ludzi ze względu na	-	A/C	A	A	A

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
	zanieczyszczenia powietrza: SO^2, NO^2, benzen, CO, Pb, Cd, Ni, PM2,5/PM10, Benzo(a)piren, O^3, As. Źródło: WIOŚ					
4	Klasyfikacja stref wg parametrów kryterialnych pod kątem ochrony roślin: SO2, NO2, O3 Źródło: WIOŚ	-	A	A	A	A
5	Liczba mieszkań w remontowanych budynkach w zakresie termomodernizacji, dotyczące: remontu dachu/stolarki budowlanej/centralnego ogrzewania/ocieplenia budynku Źródło: GUS	szt	697/363/0/424	451/211/0/101	451/211/0/101	> 0/> 0/> 0/> 0/
6	Liczba instalacji OZE Źródło: URE / urzędy gmin	szt.	3	152 mikroinstalacji	152 mikroinstalacji	≥ 3
7	Moc instalacji OZE Źródło: URE / urzędy gmin	MW	2,293	ponad 10 MW	ponad 10 MW	≥ 2,293
8	Kotłownie Źródło: GUS	obiekt	25	48	48	-
9	Kubatura budynków ogrzewanych centralnie Źródło: GUS	dam^3	1 367,1	1400	1400	wzrost
10	Długość sieci cieplnej przesyłowej Źródło: GUS	km	11,6	11,6	11,6	wzrost
11	Długość sieci cieplnej połączeń do budynków i innych obiektów	km	4,3	4,3	4,3	wzrost
12	Sprzedaż ciepła ogółem/w tym na terenach miejskich/ w tym na terenach wiejskich	GJ	149 181/149 181/0	131 771/130 221/1550	131 771/130 221/1550	-
13	Długość czynnej sieci gazowej ogółem	m	176 455	183 891	183 891	wzrost
14	Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	105 115	116 821	116 821	wzrost

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
15	Czynne połączenia do budynków	szt.	2 370	3 108	3 108	wzrost
16	Odbiorcy gazu - gospodarstwa domowe	liczba odbiorców	9 932	10 773	10 773	wzrost
17	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	liczba odbiorców	867	4 025	4 025	wzrost
18	Zużycie gazu	tys. m^3	8 187	10 481	10 481	-
19	Zużycie gazu w gospodarstwach domowych	tys. m^3	4 314	8 200	8 200	-
20	Zużycie gazu na ogrzewania mieszkań	tys. m^3	1 754	4522	4522	-
21	Ludność korzystająca z sieci gazowej	%/osoby	56,1%/28 685	55%/26 555	55%/26 555	wzrost
22	Odbiorcy energii elektrycznej/ w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	szt.	18 605/10 887/7 718	19 675/11 464/8 211	19 675/11 464/8 211	wzrost
23	Zużycie energii elektrycznej (NN) / w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	MWh	35 360/18 016/17 344	35 360/18 016/17 344	35 360/18 016/17 344	-
24	Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu na 1 mieszkańca	kWh/Mk	689	796	796	na tym samym poziomie
25	Długość ścieżek rowerowych	km	4,1	10,7	10,7	wzrost
26	Liczba punktów monitoringu hałasu przy trasach komunikacyjnych, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych	szt.	9	0	0	0
27	Największa wartość Laeq na granicy terenu chronionego (na obszarze powiatu jaworskiego)	dB	70,1	brak badań	brak badań	< dopuszczalnej
28	Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla wskaźnika LDWN powierzchnia obszarów narażonych	km^2	1,101	brak badań	brak badań	> 0
29	Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla wskaźnika LDWN liczba lokali mieszkalnych	szt.	209	brak badań	brak badań	> 0

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
30	Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla wskaźnika LDWN liczba narażonych mieszkańców	osoby	639	brak badań	brak badań	> 0
31	Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla wskaźnika LN powierzchnia obszarów narażonych	km^2	0,871	brak badań	brak badań	> 0
32	Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla wskaźnika LN liczba lokali mieszkalnych	szt.	160	brak badań	brak badań	> 0
33	Przekroczenia wartości dopuszczalnych dla wskaźnika LN liczba narażonych mieszkańców	osoby	490	brak badań	brak badań	> 0
34	Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej	km	313,5	303,749	303,749	wzrost
35	Długość dróg gminnych o nawierzchni twardej	km	223,8	247,8	247,8	wzrost
36	Liczba punktów pomiarowych, w których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów wartości promieniowania elektromagnetycznego	szt.	0	0	0	0
37	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 3000 MHz uzyskanych dla najgorszego punktu pomiarowego	V/m	0,53	wskaźnik WMe nie przekroczył wartości 1	wskaźnik WMe nie przekroczył wartości 1	< dopuszczalnej
38	Jakość wód powierzchniowych (klasa)	-	III	III	III	I - II
39	Stan / potencjał ekologiczny wód powierzchniowych)	-		umiarkowany	umiarkowany	≥ DOBRY
40	Stan chemiczny	-	PSD	PSD	PSD	DOBRY
41	Stan wód powierzchniowych	-	ZŁY	ZŁY	ZŁY	DOBRY
42	Jakość wód podziemnych (klasa)	-	IV	IV	IV	I - II
43	Stan wód podziemnych	-	SŁABY	SŁABY	SŁABY	DOBRY

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
44	Stan ilościowy - JCWPd 94 (wg 172)	-	DOBRY	DOBRY	DOBRY	DOBRY
45	Stan ilościowy JCWPd 95 (wg 172)	-	DOBRY	DOBRY	DOBRY	DOBRY
46	Stan chemiczny - JCWPd 94 (wg 172)	-	SŁABY	SŁABY	SŁABY	DOBRY
47	Stan chemiczny JCWPd 95 (wg 172)	-	SŁABY	SŁABY	SŁABY	DOBRY
48	Wody reprezentujące dobry stan chemiczny JCWPd 94 (wg 172)	%	29,0%	29,0%	29,0%	100%
49	Wody reprezentujące dobry stan chemiczny JCWPd 95 (wg 172)	%	40%	40%	40%	100%
50	Długość odbudowanych rzek / wzmocnionych wałów	km	0	0	0	10
51	Długość rzek, na których były prowadzone bieżące prace utrzymaniowe	km	0	ok. 7.5 km	ok. 7.5 km	> 0
52	Liczba zbiorników małej retencji	szt.	5	5	5	≥ 5
53	Pojemność zbiorników małej retencji	tys. m^3	42 000	42 000	42 000	≥ 42 000
54	Długość rowów melioracyjnych / przydrożnych (konserwacje/remonty/budowa	km	1,026	1,026	1,026	> 5
55	Powierzchnia powiatu zagrożona suszą	%	2,4%	2,0	2,0	≤ 2,4%
56	Długość sieci wodociągowej/ w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	km	324,7/79,7/245,0	475	475	wzrost
57	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej/w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	szt.	6 468/2 257/4 211	6986	6986	wzrost
58	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej/w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	szt.	46 179/ 28 424/ 17 755	43 262	43 262	wzrost
59	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (% ogółu mieszkańców)/w tym na	%	90,2%/99,5%/ 78,5%	90,9	90,9	wzrost

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
	terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich					
60	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem	tys. m^3/rok	2 023,4	2 093,1	2 093,1	na tym samym poziomie
61	Woda dostarczona gospodarstwom domowym/ w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	tys. m^3/rok	1 284,8/880,0/ 404,8	1 282,9	1 282,9	na tym samym poziomie
62	Zużycie wody w przemyśle	tys. m^3/rok	86,0	27,0	27,0	na tym samym poziomie
63	Udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	4,3%	1,3	1,3	na tym samym poziomie
64	Długość sieci kanalizacyjnej/w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	km	301,8/66,9/234 ,9	352,2	352,2	wzrost
65	Podłączenia budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania do sieci kanalizacyjnej/w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	szt.	4 967/1 796/3 171	5 446	5 446	wzrost
66	Ścieki odprowadzane kanalizacją	tys. m^3/rok	1 391,0	1 386,0	1 386,0	wzrost
67	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej/w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	osoby	40 212/27 288/12 924	38 302	38 302	wzrost
68	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (% ogółu mieszkańców) w tym na terenach miejskich/w tym na terenach wiejskich	%	78,6%/95,5%/ 57,2%	80,5	80,5	wzrost
69	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	108	304	304	wzrost
70	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	1 521	1 341	1 341	spadek
71	Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków	szt.	5	5	5	na tym samym poziomie
72	Przepustowość komunalnych oczyszczalni ścieków	m^3/d	17 025	18 330	18 330	na tym samym poziomie
73	Ludność gminy korzystająca z oczyszczalni ścieków	osoby	42 433	37 976	37 976	wzrost

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
74	Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach	tys. m^3	1 435	1 529	1 529	wzrost
75	Ilość ścieków oczyszczanych w oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów	tys. m^3	1 075	1 108	1 108	wzrost
76	Ładunek zanieczyszczeń odprowadzany do środowiska z oczyszczalni ścieków	kg/rok	125 694	116 566	116 566	wzrost
77	Liczba eksploatowanych złóż/ w tym eksploatowanych okresowo	szt.	17/6	17/6	17/6	na tym samym poziomie
78	Wydobycie kopalin	tys. ton/rok	1 154	1 122	1 122	na tym samym poziomie
79	Liczba miejsc niekoncesjonowanej eksploatacji kopalin	szt.	2	0	0	0
80	Liczba zrekultywowanych wyrobisk	szt.	1	0	0	wzrost
81	Występowanie zanieczyszczeń gleb ponad wartości dopuszczalne ogółem	TAK / NIE / nb	TAK	nb	nb	< dopuszczalnej
82	Udział gleb wykazujących odczyn gleb bardzo kwaśny i kwaśny/ w tym bardzo kwaśny/ w tym kwaśny	%	21,0%/4,0%/17,0%	nb	nb	spadek
83	Udział gleb wykazujących potrzebę wapnowania/w tym konieczne/w tym potrzebne	%	25,0%/13%/12%	nb	nb	spadek
84	Zużycie nawozów wapniowych (w przeliczeniu na czysty składnik) - dane na poziomie województwa)	kg/ha UR	86,9	88,0	88,0	< dopuszczalnej
85	Zużycie nawozów pozostałych - dane na poziomie województwa)	kg/ha UR	166,7	154,2	154,2	< dopuszczalnej
86	Powierzchnia gruntów zalesionych	ha	2,38	1,05	1,05	54,47
87	Powierzchnia gruntów nieleśnych przeznaczonych do zalesienia	ha	54,47	53,42	53,42	0
88	Masa odebranych zmieszanych odpadów komunalnych/w tym ogółem na 1 mieszkańca	Mg/rok kg/Mk/rok	13 064,2/255,3	10 963,2/231,5	10 963,2/231,5	spadek

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
89	Masa odebranych zmieszanych odpadów komunalnych z gospodarstw domowych/w tym ogółem na 1 mieszkańca	Mg/rok kg/Mk/rok	10 516,9/ 203,7	9 451,06/199,5	9 451,06/199,5	spadek
90	Masa zebranych selektywnie odpadów ogółem	Mg/rok	2 240,1	18 212,56	18 212,56	wzrost
91	Masa zebranych selektywnie odpadów ulegających biodegradacji	Mg/rok	396,1	3 154	3 154	wzrost
92	Masa zebranych selektywnie odpadów opakowaniowych	Mg/rok	1 262,9	1 4367	1 4367	wzrost
93	Masa zebranych selektywnie odpadów budowlanych	Mg/rok	292,3	b.d.	b.d.	wzrost
94	Masa zebranych selektywnie odpadów wielkogabarytowych	Mg/rok	219,0	467	467	wzrost
95	Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	%	32,0%	17,3	17,3	< 35%
96	Osiągnięty poziom recyklingu odpadów opakowaniowych	%	21,0%	11,8	11,8	> 50%
97	Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych	%	98,0%	98	98	> 70%
98	Liczba punktów selektywnej zbiórki odpadów (PSZOK)	szt.	3	2	2	wzrost
99	Ilość odpadów azbestowych pozostała do usunięcia	Mg/%	3 911,7/91,7%	4963,5	4963,5	spadek
100	Masa osadów ściekowych z oczyszczalni komunalnych	Mg/rok	1 586,0	82,0	82,0	wzrost
101	Masa osadów ściekowych stosowana w rolnictwie	Mg/rok	185	61,0	61,0	0
102	Masa osadów ściekowych stosowana na cele inne (np. do uprawy roślin nieprzeznaczonych do spożycia i produkcji pasz)	Mg/rok	1 358,0	21,0	21,0	wzrost
103	Liczba zamkniętych składowisk	szt.	9	9	9	9

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
104	Liczba zamkniętych i zrekultywowanych składowisk odpadów innych niż obojętne	szt.	4	4	4	9
105	Liczba składowisk planowanych do zamknięcia i rekultywacji	szt.	0	0	0	1
106	Powierzchnia obszarów prawnie chronionych/w tym powierzchnia rezerwatów/w tym powierzchnia parków krajobrazowych	ha	15 275,80/542,23/ 15 074,30	15 275,52/543,34/ 15 074,26	15 275,52/543,34/15 074,26	≥ 15 275,80/≥ 542,23/≥ 15 074,30
107	Liczba rezerwatów przyrody	szt.	6	6	6	≥ 6
108	Liczba obszarów Natura 2000 obejmujących teren powiatu	szt.	1	1	1	1
109	Udział powierzchni obszarów chronionych w ogólnej powierzchni powiatu	%	26,3%	26,3	26,3	≥ 26,3%
110	Liczba pomników przyrody	szt.	121	121	121	≥ 121
111	Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych	ha	71,53	71,53	71,53	≥ 71,53
112	Zieleńce (powierzchnia)	ha	8,86	8,86	8,86	≥ 8,86
113	Tereny zieleni osiedlowej (powierzchnia)	ha	28,88	28,88	28,88	≥ 28,88
114	Lesistość terenu powiatu/w tym lesistość terenów miejskich/w tym lesistość terenów wiejskich	%	21,78%/3,73% /22,64%	21,78%/3,73%/22, 64%	21,78%/3,73%/22,64%	21,87%
115	Powierzchnia lasów	ha	12 666,50	12 666,50	12 666,50	≥ 12 666,50
116	Powierzchnia lasów prywatnych	ha	680,00	680,00	680,00	≥ 680,0
117	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii	szt.	0	0	0	0
118	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii związanych z transportem	szt.	0	0	0	0
119	Liczba zakładów zwiększonego i dużego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR, ZZR)	szt.	0	0	0	0

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość wskaźnika w roku bazowym zgodnie z POŚ – 2017 rok	Wartość wskaźnika w roku 2023	Wartość wskaźnika w roku 2025	Docelowa wartość wskaźnika/kierunek zmian
120	Liczba funkcjonujących jednostek zarządzania kryzysowego (GCZK i PCZK)	szt.	7	7	7	7
121	Liczba jednostek zarządzania kryzysowego (w tym OSP) doposażonych w danym roku	szt.	5	5	5	> 0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Jaworze, Gmin powiatu oraz instytucji działających w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na obszarze powiatu jaworskiego, 2025 r.

5. Podsumowanie

Niniejszy dokument stanowi Raport za okres: 01.01.2024 r. - 31.12.2024 r. oraz 01.01.2024 r. - 31.12.2025 r. z realizacji Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r., i zawiera:

- analizę realizacji zadań planowanych do realizacji,
- ocenę stopnia realizacji celów ekologicznych,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizę efektywności Programu w oparciu o wskaźniki w nim określone.

Raport przedstawia podjęte działania zaplanowane na lata 2024-2025.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Jaworskiego stanowi podstawowe narzędzia prowadzenia polityki ochrony środowiska w całym powiecie. Realizacja zadań w latach 2024-2025, zawartych w poszczególnych obszarach tematycznych, daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i kierunków działań, zgodnych z polityką ekologiczną Województwa Dolnośląskiego, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gmin należących do powiatu - obecnie jak i w perspektywie wieloletniej.

Raport przedstawia dotychczas podjęte działania oraz potrzeby zmian w przyjętych priorytetach w kontekście zaistniałych zmian stanu środowiska na terenie powiatu jaworskiego oraz w kontekście konkretyzacji wielu zamierzeń inwestycyjnych przyjętych przez gminy należące do powiatu, a także podmioty gospodarcze. Stan środowiska na terenie powiatu nie uległ pogorszeniu. Powiat jaworski oraz gminy we własnym zakresie sukcesywnie realizują zadania, kładąc szczególny nacisk na budowę sieci kanalizacji sanitarnej, modernizację dróg i remonty chodników a także ochronę powietrza atmosferycznego poprzez termomodernizację obiektów dydaktycznych i użyteczności publicznej, wymianę nieekologicznych źródeł ciepła, montaż urządzeń odnawialnych źródeł energii oraz usprawnianie zbiórki odpadów (m.in. azbest). Działania te w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do poprawy, jakości środowiska na obszarze powiatu jaworskiego.

Wszystkie podmioty i instytucje prowadziły w swoim zakresie edukację ekologiczną mającą na celu podnoszenie świadomości w zakresie ochrony powietrza (punkty konsultacyjne „Czyste powietrze"), w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw funkcjonowania obszarów chronionych oraz w zakresie ochrony dziedzictwa ekologicznego, prawidłowej gospodarki odpadami, gospodarki wodnościekowej, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Wszystkie działania w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniają się do poprawy, jakości środowiska na obszarze powiatu jaworskiego. Realizacja zadań zaproponowanych w Programie przyczyniła się do:

- poprawy warunków życia i zdrowia mieszkańców poprzez: zmniejszenie niskiej emisji (wymiany kotłów, termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej oraz mieszkalnych, remonty i modernizacje dróg publicznych),
- zmniejszenia zrzutu surowych ścieków do rzek i potoków poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- poprawy komfortu i zdrowia mieszkańców dzięki dostępowi do dobrej jakości wody do picia w wyniku budowy sieci wodociągowej oraz modernizację ujęć wody,
- udrożnienia ruchu komunikacyjnego poprzez rozbudowanie i modernizację układu komunikacyjnego powiatu,
- poprawy warunków życia mieszkańców dzięki większemu dostępowi do sieci gazowej i elektroenergetycznej,
- zmniejszenia uciążliwości działalności gospodarczych dzięki kontrolom i egzekwowaniu wydawanych decyzji administracyjnych,
- zwiększenia atrakcyjności powiatu poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest,
- powiększenia powierzchni terenów rekreacyjnych,
- zwiększenia atrakcyjności walorów turystycznych dzięki sprzątaniu, oznakowaniu i tworzeniu infrastruktury turystycznej, a przy tym zwiększenia zainteresowania aktywnym sposobem spędzania czasu wolnego,
- cyklicznego i okresowego realizowania działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnym na obszarze wszystkich gmin należących do powiatu.

Oceniając dotychczasowy stan realizacji zadań zapisanych w harmonogramach „Programu…" jednoznacznie można stwierdzić, że zadania na bieżąco są realizowane, dowodem na to są wskaźniki oraz ilość wydatkowanych środków finansowanych na realizację zadań własnych powiatu oraz monitorowane innych jednostek i podmiotów.

Zaawansowanie realizacji celów i zadań ekologicznych jest zróżnicowane. Są zadania na realizację, których wydatkowano wiele większe środki niż te planowane, gdyż udało się pozyskać źródło finansowania, są również takie zadania, których realizacja jest planowana na lata następne ze względu na niedostateczne środki finansowe, a także długie i skomplikowane procedury przetargowe. Mimo to Powiat i Gminy nieustannie starają się pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadań ze środków zewnętrznych zarówno krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

UZASADNIENIE

Podstawą prawną opracowania Raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r. za okres: 01.01.2024 r. - 31.12.2024 r. oraz 01.01.2025 r. - 31.12.2025 r.” jest art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024, poz. 647 z późn. zm.). Wykonując ustawowy obowiązek wynikający z zapisów art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2024 r., poz. 647 z późn. zm.), Starosta Jaworski zlecił opracowanie „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r.”, który został przyjęty Uchwałą nr IV/27/18 Rady Powiatu Jaworskiego z dnia 27.12.2018 r. Zgodnie z wymogiem ustawowym z wykonania programów organ wykonawczy powiatu sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się radzie powiatu, a po przedstawieniu raportów radzie powiatu, raporty są przekazywane przez organ wykonawczy powiatu do organu wykonawczego województwa.

Niniejszy dokument stanowiący raport z wykonania w latach 2024-2025 „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r.” zawiera: analizę realizacji przedsięwzięć planowanych do realizacji, ocenę stopnia realizacji celów ekologicznych, ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem, analizę efektywności programu w oparciu o wskaźniki w nim określone.

Realizacja zadań zaproponowanych w Programie przyczyniła się do:

- poprawy warunków życia i zdrowia mieszkańców poprzez: zmniejszenie niskiej emisji (wymiany kotłów, termomodernizacje obiektów użyteczności publicznej oraz mieszkalnych, remonty i modernizacje dróg publicznych),
- zmniejszenia zrzutu surowych ścieków do rzek i potoków poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- poprawy komfortu i zdrowia mieszkańców dzięki dostępowi do dobrej jakości wody do picia w wyniku budowy sieci wodociągowej oraz modernizację ujęć wody,
- udrożnienia ruchu komunikacyjnego poprzez rozbudowanie i modernizację układu komunikacyjnego powiatu,
- poprawy warunków życia mieszkańców dzięki większemu dostępowi do sieci gazowej i elektroenergetycznej,
- zmniejszenia uciążliwości działalności gospodarczych dzięki kontrolom i egzekwowaniu wydawanych decyzji administracyjnych,
- zwiększenia atrakcyjności powiatu poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest,

- powiększenia powierzchni terenów rekreacyjnych,
- zwiększenia atrakcyjności walorów turystycznych dzięki sprzątaniu, oznakowaniu i tworzeniu infrastruktury turystycznej, a przy tym zwiększenia zainteresowania aktywnym sposobem spędzania czasu wolnego,
- cyklicznego i okresowego realizowania działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnym na obszarze wszystkich gmin należących do powiatu.

Oceniając dotychczasowy stan realizacji zadań zapisanych w harmonogramach „Programu…" jednoznacznie można stwierdzić, że zadania na bieżąco są realizowane, dowodem na to są wskaźniki oraz ilość wydatkowanych środków finansowanych na realizację zadań własnych powiatu oraz monitorowane innych jednostek i podmiotów.

Zaawansowanie realizacji celów i zadań ekologicznych jest zróżnicowane. Są zadania na realizację, których wydatkowano wiele większe środki niż te planowane, gdyż udało się pozyskać źródło finansowania, są również takie zadania, których realizacja jest planowana na lata następne ze względu na niedostateczne środki finansowe, a także długie i skomplikowane procedury przetargowe. Mimo to Powiat i Gminy nieustannie starają się pozyskiwać dofinansowanie na realizację zadań ze środków zewnętrznych zarówno krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Skutki finansowe dla samorządu, związane w wejściem w życie uchwały dotyczą głównie:

- obowiązku przygotowywania co 2 lata raportów z wykonania programu;
- konieczności przeprowadzania odpowiednich badań środowiska;
- opracowywania i wdrażania ewentualnych programów szczegółowych;
- realizacji zadań inwestycyjnych związanych m.in. z ochroną powietrza, ochroną przed hałasem komunikacyjnym, ochroną wód powierzchniowych i podziemnych, ochroną przyrody i różnorodności biologicznej;
- edukacji społeczeństwa.

W świetle powyższego podjęcie przedmiotowej uchwały jest uzasadnione.

DOKUMENT PODPISANY ELEKTRONICZNIE

Dane podpisywanego dokumentu

Typ dokumentu	Uchwała
Numer dokumentu	XXII/119/25
Data dokumentu	2025-12-19
Organ wydający	Rada Powiatu Jaworskiego
Przedmiot regulacji	w sprawie przyjęcia Raportu z wykonania „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Jaworskiego na lata 2018-2021 z perspektywą do 2025 r." za okres: 01.01.2024 r.-31.12.2024 r.oraz 01.01.2025 r.-31.12.2025 r.
Identyfikator dokumentu	89786A1C-305E-416B-8FC6-31EA43422E54

Informacje o złożonych podpisach elektronicznych

Podpis:	
Sygnatura	Signature-809148311
Numer seryjny	00DBD377C297DBFCC594D8570550F48FB098DB
Osoba podpisująca	Mariusz Grzegorz Barański
Kraj	PL
Data złożenia podpisu	29.12.2025 09:17:13
Zakres podpisu	Podpis całego dokumentu
Wystawca certyfikatu	Centrum Kwalifikowane EuroCert EuroCert Sp. z o.o. PL VATPL-9512352379